

DANICA

1891-92.

ali

Sijaško društvo

~ s ~
sevežem

v

Ptuji.

1892.

DANICA

opisno gubila

1831

Plinj.

1831

Danica.

Danica priplava,
Se dan že raznava,
Že sveti v izhodu,
Oznanja nam dan.

Se svetiš, "Danica,"
Jutranja kraljica,
Za teboj pa solnce
Na nebu gor' gre.

Nas vedno spominjaj!
Na potu nas spremljaj!
Skoz' dobo temote
V razsvetljeni raj.

Tranka.

Boječi Matevž.

Igra v petih dejanjih.

(Izpisal Lokolovič.)

Prvo dejanje.

Prostor na cesti.

Gašpar, Bogumil, Janez in Matevž.

Gašpar (v šalici): Da, da, gola je resnica, da so strahovi! — Kaj meniš Bogumil? Ali ti verjameš, da so strahovi?

Bogumil. Pojdi, pojdi! Gospod učitelj so nam oni dan rekli, da le kaka stara babura se na kaj takega misli.

Janez. In to je res. Le še kakšen bedak verjame na take neumnosti in sleparije. Ako po noči v hiši kaj zaropota, gotovo je mačka ali kaka druga reč, djali so nam gospod učitelj.

Matevž. Ne, ne, prijatelj! Temu ni tako. Du-hovi in strahovi so, pa je konec besedij. Predvčerajšnjem zvečer so videli na vrtu moje stare belo prikazen, in pes ponoči nega čuvaja je razgrajal, da je bilo joj.

Gašpar. Hm, prikazen? in še belo! — Stara Mmravka je perilo sušila in Dragotino.

va srajca je na drogu ostala, to ti je bila bela prikazen.

Matevž. No, ne smejte se! Pretečeno sredo večer so videli na voglu pri pokopališču psa, ki mu je ogenj iz očij švigal.

Bogumil in } (čude se). Kaj? Ogenj iz očij švigal?
Janez }

Janez (sam). Naša stara Marjeta nam je sinoči o tem pripovedovala. A moj oče o tem še bolj natančno vedó. Mar ne veš, kdo je bil?

Matevž. No, kdo?

Janez. Sultan, mesarjev pes. — Cerkovnik tu di trdi, da vsako noč in še posebno zvečer o mraku na pokopališču zelo strahši; veste pa, zakaj to pravi? Zategadelj, da se obvaruje snedencov, ki mu hodijo čespelej in hrušek kelatit.

Matevž. Za neumneža si poiščite koga drugega, ne pa mene. Žvečer vendar ne grem tje na pokopališče za ves svet ne. Strakovi in copernice so in učitelj naj pravi, kar mu je drago. Jaz mu ne verjamem. — Lansko leto je živina bolehalo, in naša babcica je mislila, da je ta živina začarana. Položila je zategadelj brekova.

metlo pred duri govejega kleva.

Gašpar. Seveda, in metla je veliko pomagala. Prav dobro je naš živinozdravnik starki povedal, ko je djal, da se naj metla raji na njen hrbet naloži.

Matevž. J, veš kaj? Z duhovi in pošastmi se ni šaliti. Če bi strahov nikjer ne bilo, bi se o njih toliko ne govorilo. Tudi je pregovor, ki pravi: „Ne delaj si pošasti na zid.“ Dijake iz mesta sem tudi že večkrat slišal o duhovih in strakovih praviti, in tudi v gledališčih se vidi hudobni duk, ki pride in konec igre Gašperička v mavko pobaše.

Bogumil. To pa naredo igralci za šalo in v zabavo navzočega ljudstva.

Matevž. Lepa vam hvala za to zabavo; jaz bi se potem že ne upal domov, tako bi se mi plače tresle.

Gašpar,)
Bogumil,) (smejaje se). Ti si pač prismoda!
Janez,) smejajno se mu! Ha, ha, ha.

Matevž. Le smejte se, kolikor vam je drago; vašega smeha mi je pač malo mar.

Gašpar. No, bomo videli, tebe moramo še enkrat v tak strah spraviti, da ne boš imel dolga suhik klavč.

Matevž (jere se). Malopridneži! zatožil vas bode
dem gospodu učitelju in tudi svojemu očetu
bom povedal, da me imate za beba.
(Zokaje.) In še celo ti Gašpar; saj ti vselej
dam od svojega kruha, kedar me prosiš.
Tudi marsiktero jabelko dobiš od mene.—
Pa tudi vidva sta sleparja, Bogumil in
Janez. Veste kaj? Vi ste sleparji, goljufi
je, tatje. (To izgovorivši odleti.)

Drugo dejanje.

Postor prejšnji.

Janez, Gašpar in Bogumil.

Janez (žugaje Matevžu). Le čaj, jaz ti bom
že pokazal sleparja!

Gašpar. Tatove nas je imenoval!

Bogumil. In goljufe!

Gašpar. Poslušajte me, nekaj sem stuktal.

Janez. Pri tebi je to kaj navadnega.

Gašpar. Danes zvečer bomo Matevžka ma-
lo postrašili. Njegovega očeta danes ni
doma in bojazljivec spi sam pod stre-
ho v mali čumnati. Vsi trije se preob-
lčemo in stopimo k njemu.

Bogumil. Dobro si jo stuktal. Ti si pač tič,
da ti ga ni enakega. Zvečer tedaj poj-

demo k njemu.

Janez. Je že vse prav, ali povejte, kako se našemimo.

Gašpar. Jaz vzamem očetov stari kožuh; o. brnem ga in se napravim kot kosmat duk. Ti Janez pa vzameš bratrančev kožuh, in tako boš drugi duk.

Janez. Kožuh mojega bratranca je bel.

Gašpar. Nič ne dé! Boš se pa prikaval, kot bel duk.

Bogumil. In jaz bom šel z vama kot Pavliha. Že vem, za našim tramom doma je velika šiba; to si vzamem in tako pojdemo na delo.

(Vsi odidejo.)

Tretje dejanje.

Prostor v hiši pri Matevžu.

Matevž in Jerica, njegova sestra.

(Matevž in Jerica slutita, da ju prejšnji hočejo zvečer postrašiti ter se pogovarjata, kam se naj skrijeta.)

Jerica. Matevž, ti pojdi pod posteljo, na posteljo pa deni tistega slamnatega moža, ki je bil lani za strašilo v prosu. In ko pridejo uni vragovje tebe strašit, začni

pod posteljo mukati. Jaz pa se postavim
za durí, in kedar bodo vsi v sobi, stopim
izza vrat.

Četrto dejanje.

Prostor prejšnji.

Matevž, Jerica, Gašpar, Bogumil in Janez.

(Zvečer je, Matevž in Jerica se pokrijeta,
omenjeni strahovi pridejo.)

Matevž (vstaja izpod postelje, ter muka). Mi, mi,
mi; le tu sem! Kaj hočete duhovi, du-
hovi, pošasti in strahovi?

Gašpar, } (vstrašijo se in padejo na kolena.) Gjoj!
Janez } Gorje nam! Odpusti, odpusti!
Bogumil }

Matevž (močneje). Kaj neki vas je privabilo
ob poznej noči tu sem? Kdo ste? go-
vorite!

Gašpar (trese se). Jaz — sem Gašpar.

Janez (trese se). Jaz — sem Janez.

Bogumil (jedloje). In jaz sem Bo — bo — bo
— Bogumil.

Matevž. Na posteljo brž vojo sibo deni,
(Bogumil jo dene)

Ne eden se iz mesta mi ne kreni!

Šudobneži zelo ste se zmotili,

Ko ste duhove k plesu povabili,
Zdaj hočem svojo moč vam pokazati,
Hudoba v hipu ima tukaj stati. — Alo!
(Jerica stopi izra vrat z lisičjim repom
v roki.)

Gašpar (vpije). Oh! Oh! Kaj smo storili, zdaj
pride še druga pošast iz pekla. Odpuš-
čenja prav ponižno prosim.

Matevž. Tu sem, tu sem mi pridite iz kroga,
Da ga kaznujem, kdor me ne uboga.
Kaj nam je zdaj storiti zaradi plesa? —

Jerica (z nizkim glasom). Vsem trem poreževa
ušesa.

Gašpar,
Janezin } (s povzdignjenimi rokami.) Odpuš-
Bogumil } čenja, usmiljenja prosimo.

Matevž. Ali veš hudoba še kaj drugo svetovati?

Jerica. V gorečem žveplu hočeva vse tri
oprati.

Gašpar,
Janezin } O Bog, o Bog, pomagaj nam.
Bogumil. }

Matevž. To vse premalo je za take fantaline;

— Da jim pogum, duhove klicat' mine.

Najprej jih bova dobro našestkala

Se le potem v goreče žveplo sjala.

(Prime za sibo in podi vse tri okoli)

postelje in Jerica jim žuga z lisičjim repom. Med vpitjem) ojoj! ojoj! (smuknejo vsi trije skozi vrata. — Jerica za pre duri.)

Peto dejanje.
Prostor prejšnji.
Matevž.

Matevž (razkrije se). Ha, ha, ha! Zdalj jih menda ne bo več z lepa tu sem. Mislim, da imajo dosti. Na noge slamnati mož. Vstani in vlezi se pod posteljo, tam bode dobro zate, dokler proso ne dozori. (Potegne slamnatega moža in ga vrže pod posteljo.) O jak prismoda! Pač da me je sram. Odsikmal bodem bolj pogumen in srčen; ozdravil sem se svoje neumne bojazljivosti. (Žapeje).

Matevžek vam pokazal je,
Kako duhovi se pode;
Pač je bedak, kdor se boji
Duhov, ki so z mesa, krvi.

Kdor vam čez noč miru ne da,
Po mojem zgledu naj ravna,
Strahove kmalu bo pregnal,
V svoji hiški dobro spal.

Že marsikter na ta način
Spokoril se je fantalin;
In ker je strah odšel zdaj proč,
Grem spat, želim vsem lahko noč.

(Zavesa pade.)

Elegije.

Dan napočil bode našemu narodu vendar,
 Ali ne vidiš? glej, kje že danica stoji!
 Ni pač treba se bati nam več, propadli ne bodimo,
 In kar več še velja, narod slovenski bo stal;
 Čeli se rana že, nam tisto je Turck napravil,
 A tudi jarem tuj, dolgo nas težil je ta. —

Slavija, meni se zdi, dijaška je knjižnica v Ptuj.
 Lakko pač ni mi bilo, vsem naenkrat vam ustreci;
 A li pa vendar posrečilo se m' je, to tu vstanoviti.
 Vedel sem, da zaprek dosti nastavljenik bo.
 In ker s trudom sem velikim za tem pač vedno postopa
 A ve, posrečilo se m' je: „Živila Slavija splok.“

Slavija kakor Danica dijaški ste društvi na Ptuj.
 Druga pač drugi ni v kvar, da, še na hasck jej je.
 Vedi, Danica skrbi, da se v pismu navadi mladina,
 Zopet pa Slavija to, da nas podpira močno,
 Ker nas večkrat vara izraz, da ne vemo za pravo,
 Kar povedati imo, da za slovensko uho.
 Pravo zagodili bi, in drugi neb'se spodtikal. —
 Živili društvi obe, slal Bog jim precej sadu!

Trdnostaj!

Jurij Javkar in njegova jablana.

Povest.

I

Bilo je nenavadno lepo in prijazno jeseno ko jutro. Vlačila se je sicer že v pretičenem tednu megla po polju in dolu, ter so bili drevi tudi že precej mrzli, ali to jutro je pa bilo nenavadno prijetno. Človek bi mislil, da se mora dolgo jeseni pričakovati, ako bi govpravna drevesa in skoraj prazno polje, kar kor sploh vse rastline in živali na omenjeni letni čas ne spominjale; kajti ptice selivke so se že davno v toplejše kraje preselile, in tudi rastline so večidel svojo zeleno barvo z rumeno ali rjavo zamenile. Sadna drevesa so bila že skoraj vsa svojega žlahtnega sadu oropana, tu pa tam si še videl nekaj jabelk na kakih jablanah, katere sad je še le pozno jeseni zrel.

V vasi L.... pa, ki je od župnijske cerkve kakih pol ure oddaljena, ne nahaja se mnogo sadnega drevja. Ne vem, ali si ga niso mogli vaščanje pripravljati, ali si ga pa niso hoteli; to pa vem, da v celej vasi ni čez sedem sadonosnih jablan, ki bi že bile takovt sad dajale.

Lahko si mislimo, kakšne sitnosti so vaški o-
troci in mlajši fantiči posestnikom teh dre-
ves pripravljali. Jedna teh jablan je stala pred
majhno hišico, ki stoji na levi strani ceste, ako
se gre iz vasi v bližnje mesto M.... Ravno ko
je solnce vzhajalo, stopil je mož sivih las ter
srednje postave iz hišni prag na prosto, rekoč:
„Hvala Bogu! Danes pa imamo lep dan, niti jed-
ne meglice ni videti.“ Te besede izgovorivši, o-
brne se ter koraka počasi skozi hišo do jablane,
na kateri je še bilo nekaj jabelk ter zopet
pravi poluglasno: „Da, danes so še, danes, ali
ne vem, če mi jih še nočoj kakšni šment ne
odnese. Škoda, da so tako pozne.“ Nasmeje
se ter še dolgo na drevo gleda; pa tudi druge
reči si še ogleduje.

Med tem pa lahko njegovo ime in njegov
stan izvem. Bil je to črevčarški mojster „Jurij
Javkar.“ Čeravno je bilo njegovo lastno ime Jurij,
so ga vaščanje le po njegovem rodbinskem imenu
„Javkarja“ zvali. To ime se mu sicer ni preveč
dopadlo, kajti dostikrat si je mislil: „Zakaj me
vendar vsi ljudje Javkarja zovejo, kakor da bi
res imel kakšne mačje lastnosti.“ Ali ker so že
bili vsi tega imena vajeni, ni ga hotel nihče
pustiti. Samo njegova žena Jera in njegov uče-
nec Tone sta ga drugače zvala, namreč Jera ga

je klicala: „Jurij,“ ničinec pa: „Mojster.“

Našega črevljarja je vsaška mladina dostikrat zasmehovala. Ti otročnjaki so bili od staršev sicer mnogokrat opomnjeni, naj ne žalijo več črevljarja, ali — saj vemo kakovi so otroci — nič ni pomagalo. Da bi pa javkar sam te otročiče in fantaline kaznoval, je bil že prestar. Pretel jim je sicer se svojo palico, ali s tem je še svoje nemirneče bolj rakodražil, in jeli so ga še bolj zasmehovati. Prebil je že na tej božji zemlji okoli pet in šestdeset let. Najbrže si je pa mislil: „Kdo sem jaz bil mlad, bilo je vse drugače. Nikče si ni mislil, kako se mu bude na stare dni godilo. V mojej mladosti smo se stare ljudi le bolj častili, ali zdaj poglej! meso, da bi ti tak otročnjak rekel: „Hvaljin bodi Jezus Kristus, se ti še smeje ter se še s teboj norčuje. Oj joj, kam se bo prišel svet. Pa jaz sem že tako doča. Mal dosti hudega. Mislim, da ne bude dolgo, da bude imel krt iz mojega telesa vt.“ Ali to bi bila slaba tolažba, ako bi ga njegova žena Jera bolj ne znala tolažiti. Zato je jo pa tudi v vsaki krčmi, pri Loku, li,“ kamor je hodil vsak dan polič vina pit, večkrat pred vsemi gosti pohvalil: „Pridno pa skrbno bablje je pa že moja Jera, to ji pa že moram priznati.“

Čeravno je bil še starček, kakor tudi Jera, na videz krepek, jel ga je vendar posluh, pred vsem pa pogled zapuščati; moral je zategadel nanosnike nož

siti. Imel je pa tudi majhno, rivo glavico, redke brke, da so mu kour na ravnost od obraza stale, na očeh pa nanosnike, katerik šipe so bile okrogle. Ni toraj čudo, zakaj so imeli vaški otroci tako veselje z njim.

Imel pa je Jaskar tudi majhnega učenca, katerega bi bil moral prav dobro čevljarstva naučiti. Ali moral je siramacek veliko neprijetnosti prejeti, prej užiti, prej ko se je izučil. Ni se pa učil samo čevljarstva ampak tudi marsikaj drugega. Tudi malo prase, pet kokošij in starega mačaka je imel naš mojster; vse te živali je morala Jera oskerbovati.

Tako bi kedo mislil, da sta zaročenca po tem takem dobro izhajala, skoraj bi bil uganil; kajti zaslužka je bilo dosti; saj ga je še cela vas in okolica poznala, da je dober in zvest čevljar. Živez tudi ni bil predrag, i drugih stroškov pa Jaskar tako ni imel mnogo, razun, da je vsak dan polič vina pil. Tako je vsa družina v precej lepem redu živela, samo nekaj je bilo, kour je Jaskarju in njegovej ženi mnogo skrbí pripravljalo, namreč, da sta imela jablono pred hišo vsajeno.

II.

Bližala se je noč omenjenega dneva, katere mu se je tako prijetno jutro bilo rodilo. Jera je

Kure in prase že nakrmila ter je šla kurit, da bi večerjo skuhala. Ko stoji pri ognjišču, pride maček ter jame jaskati skoli nje. Jera, ki se je že tega neprijetnega glasu naveličala, postane jezna ter reče: „Studir, kaj nič ne loviš miši? Saj jih je toliko pod streho.“ Maček, ki seveda ni tega razumel, nadaljuje svojo godbo. Ali Jera prime vsa razjarjena burklje ter ga hoče lopniti, ali v tem trenutku je bil muc že davno na podstresju. Ko ga Jera ne vidi več, huduje se, zmiraj se jezna: „Mrcina ti kosmata!“

Žmracilo se je. Jaskarjev učenec Tone je ravno stopil na prsto, da bi se malo sprehodil in malo dobrega zraka dihal; kajti bila je že v hiši preveč tema, tako da ni videl več šivati; da bi pa luč prižgal, bilo je še presvetlo.

Jaskar, ki je šel k Sokolu, kakor po navadi, polič vina pit, izostal je danes nenavadno dolgo, tako, da postane Jero strah, kje da je njen mož. Ko skuha večerjo, zanese jo v hišo. Prej pa se pristavi k žerjavici lonec vode, da ima „Božja dekla“, ako si pride po noči kurtat, še vodo toplo. Zdaj pokliče učenca v hišo, in oba molita „Ave Marijo.“ Ko odmolita, prižoje Tone luč ter jame zopet šivati. Jera pa ostane pri peči ter si misli: „Kje le hodi danes, da ga tako dolgo ni. Kar se zaslišijo koraki

pred hišo in nekaj časa potem stopi Javkar v hišo.

„Dober večer!“ ja pozdravi.

„Bog daj,“ mu zopet oba odzdravita. „Konj si se pa zopet nekje zamudil, Jurij!“ reče Jera.

„Da, da!“ zamotil sem se malo dalje, ko po navadi pri Sokolu. Bilo je tudi več drugih vin-skih bratov tam, in govorili smo o raznih rečeh. Tako hočejo zdaj železnico ravno mimo naše vasi napraviti. Ali Rebeščak je bil tako jezen, ko je to slišal, da sem mislil, da nas bode jel pretepati vse od kraja, čeravno mi nismo nič krivi. Da, da! Kaj misliš, kaj bi bilo iz tega, če bi zdaj ta črni konj prišel? Potem vse Rebeščakove vošnje ponetka-jo, kakor se je že več voznikom v drugih krajih zgodilo. Lahko si toraj misliš, zakaj je Rebeščaka taka huda jeza pograbila.“

„J, jaz bi pa le rada videla enkrat tega že-leznega konja, o katerem pravijo, da je samo ogelj in premog, ter da je bolj močen, kakor sto pravih konjev,“ reče Jera.

Ali Javkar xarenči na to nedolžno vprašanje tako, da je bilo Jero kar strah. Najbrž je postal starček tako hudo jezen zato, ker je sam zelo sovražil železnični vlak, potem pa tu-di, ker je pregloboko v kozarec pogledal. Še zmiraj jezen reče Jeri, čeravno jo je zelo ljubil:

„Si pač stara puismoda! Baba je pač baba, bo-
disi v katerem oziru koli.“

„Eh, kaj se bodeš zmiraj kregal. Jaz že i-
mam dosti. Mislim, da si že dosti svojo jero nad-
menoj skladil. Pojdi rajši večerjat,“ odvrne Je-
ra z žalostnim glasom.

Javkar se spravi počasi k mizi; tudi Jera
in Tone sta že bila pri skledi. Ko izmolijo,
jamejo jesti; ali bili so vsi trije ves čas tako
tih, da nisi druga slišal, kakor ropot z žlicami
ob skledo. Javkar ni hotel govoriti, ker je bil je-
zen, Jera je bila tih, ker se je bala, da bi sta-
rega zopet s kakim nerodnim vprašanjem ali
odgovorom le še bolj razjezila, in Tone pa itak
ni imel nič govoriti, posebno pa zdaj ne. Pro-
ti koncu večerje reče Javkar Tonetu: „Jutri
vstani zgodaj, pa leti k Žezekovemu Jožetu
— saj veš, kje je doma —; dal ti bode čevlje, da
jih popravim. Prosil me je, da bi jaz koga po-
slal, ker nima sam časa k nam priti.“

„Da, bodem že šel,“ odgovori deček.

„Zato ker bodeš jutri moral zgodaj vstati,
lahko greš zdaj kar po večerji spat,“ reče zopet
mojster.

Deček, to slišati, postane zelo vesel; kajti
truden je že bil, ko več večerov skoraj do polnoči
nič spal ni, ker je moral jablano stražiti, ki je

stala pred hišo. Ni vedel, ali hoče mojster sam nočoj bedeti in stražiti, ali je pozabil. Hitro gre v svojo posteljo, ter čez nekaj časa trdno spi.

Ali tudi Jera in Jaskar sta se kemalu po večerji spravila spat. Ne dolgo potem ležijo vsi trije v trdnem spanju.

III.

Drugo jutro, ko se je dan šaril, nesel je še Tone črevlje proti domu. Ta deček, ki je bil navadno dobre volje, bil je danes čisto potet; kajti vest ga je pekla, da sinoči ni mojstra na jablano opomnil. Ko je zjutraj vstal, letel je hitro gledat, če so še jabalka na svojem mestu. Ali tema je še bila zatega, del ni mogel nič razločiti. In ravno ta negotovost ga je zdaj tako mučila. S strahom prestopi hišni prag. Jurij je še šival. Ko ga Tone pozdravi, le vrtlo v brke nekaj zamemra, ne reče pa nič. Tone ne je pričakoval nekaj udarcev po plečih, ali mojster ga samo malo pokara, da ga ni na jablano opomnil, ker je nekaj jabalk zopet neki vrabec odnesel. S tem je bil konec Tonetovega straha. Najbrže si je mislil mojster. "Hm, norček tudi rad spi. Mlad je še in tudi truden je še bil. Naj bo v božjem imenu. Čakaj, mrcina kradljivca, zdaj bodem vam tatovom še pokazal.

Da bodedo te besede razumeli, moramo tu

di izvedeti, kaj sta Jera in Jurij po Tonetovem odhodu govorila. kmalu potem, ko je učenc odšel, vstane tudi Jurij. Hitro na jablano zmisli, ter leti gledat, ali so še jabelka gori. Ali nič ne vidi, ker je še bilo pretemno. Nekaj časa potem gre znopet ven gledat, ko je že bolj svetlo, ter vidi, da je imel tata na drevesu. Malo se razvrdi, ali hitro postane krstkej: si ter teče nazaj šivat. Ko stopi Jera, ki je že zajuterk kuhala, v izbo, vpraša moža, če je še vse v miru na jablani.

„Neki šment je bil znopet gori sinoči in mi jih je odnesel nekaj; ali naj jih ima, požeruh krade. Givi, saj bodo zdaj vse v miru ostale, če mi bude le steklo, kar nameravam s pomočjo nekoga; zdaj se meni še drugi smeji, ali od zdaj naprej bo de drugače. Veš, Jera, tega ti sinoči nisem hotel povedati, ker hočem, da se to ne izve. Saj znaš ta star pregovor: „Kor vesta dva, se še zariglja, kar pa vedo trije, pa vedo vsi ljudje.“ Veš, ko sem bil sinoči pri Sokolu, zmenila sva se z nekim gospodom, ki je tam pil, da pride k meni danes zvečer. Povedal sem mu namreč mojo nadlogo ter mi obljubil, da mi koč narediti, da nikdar nobeden ljudskih več ne gre na jablano. Šment, sem si mislil, če mi pa to napraviš, te pa še te. Ku-pil sem glazek šganja in za groš krunka. Ko sem odšel domov, dal mi je še roka in obljubil, da

pride. Morebiti se ti čudno zdi, da gospodje izgan-
je pišejo. Ali veš, Jera, taki gospodi, ko je ta le,
pa so le nekako izjema."

Jera se je razveselila ter Juriju obljubila, da
bode molčala. Med tem pride Tone domov.

Mojster se že veseli onega gospoda, ki mu
je obljubil, da ga hoče rešiti nadloge. Tudi Je-
ra ga že težko pričakuje ter se veseli časti, ka-
tera jej bode danes z njegovim obiskom skazana.
Še Tone je bil vesel, čeravno ni o tem nič ve-
del; on je bil le vesel, da ni nič po plečih
padlo, ali da ni vsaj kakšna zračnica priletela,
katere se je po šmentansko bal.

IV.

Dan se je nagnil proti večeru. Jurij
in Tone sta pridno šivala ter ravno ncha-
la, ker se je že mrak storil. Šla sta toraj mo-
lo na prosto. Ko se malo sprehodita, vrneto
se spet v izbo ter začneta znova krpatis.
Med tem je Jera že večerjo skuhala, ter jo
prinesla v izbo. Povabi šivarja k jedi, ter
se tudi sama k mizi vsede, in vsi trije se
okrepčujejo po dnevnem delu.

Jera je najbrže že težko pričakovala ob-
gubljenega gosta, kajti pogledala je Jurija to-
ko, kakor da bi hotela reči: "Ali pride?"

Ali ta ni imel časa odgovoriti, kajti v tem trenutku zasliši se milo vpitje in jecanje, ravno pred hišo. Javkar, na videx preplašen, leti iz hiše, kolikor ga noge nesejo, Tone in Jera pa za njim. Prišedši pred hišo, zasliši se glas: „Jojmene, pomagajte, pomagajte! Mene neizmerno žge. Jój! Jój!“ Zaslišavši ta krik, so prileteli iz vasi radovedni ljudje.

Javkar hodi okoli jablgane, smejaje se škoderčeljno, ter zmiraj ponavlja besede: „Ha, ha! sedaj sem vam pa le prišel do živega, vi tatovi vi.“

„Z drevesa ž njim,“ svetuje nekdo.

„A, kaj se,“ odgovori Javkar, „le naj ga peče in muči peklenščak, da se mu ne bo de več ljubilo moje jablgane obiskovati.“

„He Tone, leti po župana, da tatiča kaznuje,“ veli Žabar, kmet iz vasi, ki je radovednej tudi že sem pripikal.

Tone se spusti v beg proti vasi ter sopika po vaškega glavarja. Ždaj pripravijo lestvo, in na prošnjo vaških žen, katerim se je ubogi grešnik smilil, poskusil je kriččega tata najprej rešiti Žabar.

„Nój bo,“ reče ta, „rešil ga vendar bodem tek snuk, čeravno mrha kradljiva tega ni vreden. Hej, pripravi se!“ Nasloni lestvo

na jabljano ter stopa počasi po klincih navzgor. Po komaj pride blizu njega, dobi od tata tako gorko po glavi, da se mu kar zasveti pred očmi, ter pade po lestvi na tla.

"Joj, joj!" jamejo ljudje pod jablano vpiti, "glejte! nor je postal od groznih muk."

Med tem dospeta župan in njegov pisar Pajek do jabljane. Od daleč že vpraša župan žavkarja: "Kaj pa delaš vrabca z ljudmi tukaj. Joj, kako vpitje je tukaj! saj se sliši po celej vasi. In pa v tej temi! Od te majhne svetilnice, ki jo imaš v roki, se skoraj nič ne vidi. Kaj stojite tukaj ljudje? Rešite ga vendar, da ne bode tako grozno vpil." To rečeši, hitro plane po lestvi navzgor, ter hoče tata zgrabiti za nogo. Ali v tem hipu ga sune tatič z nogo tako, da se mu kar kri vlije iz nosa. "Hlej, pustite vrabca, naj ga le peče in muči, zakaj me je pa --."

"Ne, ne! oče župan, nor je od prevelikih bolečin, zato je to napravil," kriči vse povprek.

"Bodem pa videl, če tega kričalca ne spravim z drevesa," reče pisar Pajek. Nasloni si lestvo trdnjeje ter počasi in pametno svoje pajkovim podobne noge prestavlja. Ker je pa bil zelo velik človek, je hitro došel

na vrh lestve in je bil kmalu s svojimi dolgi mi rokami pri nogah kradljivega mučenika. Ta ga misli zapet butiti z nogo, ali Pajek jo hitro zgrabi in vleče za njo tista z drevesa. Ta se jame bolj kričati, tako, da se ženskam v sice smili. Ko ga pa njegov rešitelj na lestvo spravi, obrnolkne, kakor da bi mu vse muke odrezal.

Ljudje gledajo strmeč in menijo, da je to čudo, s katerimi je Bog tata očitno kaznoval. Nekaj vaščanov je pa mislilo, da je Jera to »napravila«⁴ teta. Najbode, kakor hoče, slišali smo, kako se mu je godilo.

Tatič, ki ga je ravno Pajek rešil, bil je srednje postave in suhega obličja. Da bi ga nikdo ne spoznal, potisnil je kl. buk na oči. Ali Žabar, ki se je zapet za vedel od udarca, stopi bližje ter porine kl. buk nazaj — —, in vsi so spoznali fantalino iz sosednje vasi; bil je posebno na slabem glasu. Prišel je v veliko zadrego, ko ga je vse spoznalo. Misli pobegniti, ali Žabar in Pajek ga hitro zgrabita ter prosita Javkarja za vro. Ta jo rad prinese. Hitro je tatič uklenjen in zvezan kakor snop. Javkar ga srpo pogle.

da ter mu reče: „Ne boš mi ušel, ne, potepuh!“
Misli še nekaj reči, a zdajri zagleda na
tlek vrečo in vsklikne: „Oho, glejte vraga!
lep kup jih je še imel. Jera, kje si? Glej
jih še le imava nekaj!“ te besede izprego-
vorivši, da jeri vrečo, v kateri so bila o-
menjena jabelka.

Zdaj stopijo Javkar, župan in še dru-
gi mošje iz vasi skupaj, ter se pomenkuje-
jo, kaj bodo statom storili. Župan predlaga,
da bi ga zaprli do drugega dne v vaški za-
por, ter ga potem kaznovali. Bil je pa ta
zapor v županovem svinjaku, kjer je bilo
seveda z listjem nastlano. Ta omenjena Guk-
nja v svinjaku bila je pripravljena za po-
tepuke in nemirneše iz vasi in okolice.
Tudi drugi vaščanje so bili tega menja, da
se tat prihodnji dan kaznuje ter so župa-
na vsi pritrdili. Javkar pa reče na videt
razvijen. „Ne, ne, tega vam ne izpustim
iz kleši, ko ga še imam tukaj zvezane-
ga. Ko bi ga tam zaprli, vam morebiti
še nide. Tukaj pri meni bode ostal in
sicer ga bodem sam čusal, da jo ne pobri-
še.“ Te besede govorci, gleda stari čevljar ta-
ko hudo, da se ga župan in Pajek kar usta-
šita. Tudi drugi vaščanje so osupnjeni ter

vsi privolijo, da ostane tatič pri čevljarju, ker
ta ima vendar največ govoriti, ker on je bil
okraden. Ždaj pride Žabar, ki je med tem
že ozdravel, proti jetniku ter mu reče: „Kla-
ha, te še kaj peče in srbi? Vidiš, Javkar ti
je le napravil, da bodeš za celo življenje
pomnil. Dal si mi sicer jedno gorke po-
nosu, ali naj bode. Čakaj, jutri kupim še
nalašč občinskemu slugi kozarec žganja,
da ti jih čvrsto nomeri. Saj veš, kaj menim.
Ko je to izgovoril, prikoraka Javkar ter re-
če: „Hajd, Žabar, primi ga, pa ga pelji
za menoj.“ Žabar pomaga jetniku vstati
ter ga pelje za čevljarjem. Jera prinese sve-
čo ter pokukače tatiču kotel, kejer bode mo-
ral prenočiti. Žabar ga položi na tla, ju-
rij pa prinese še jedno vro ter mu še tu-
di nogi zveže. Ko bi kedo med vezo-
jem jetnika in Javkarja opazoval bil,
videl bi bil, kako sta se drug drugemu
smejala in sicer samo z očmi.

Ždaj je tatič zvezan kakor snop. Vas-
čanje so se razšli, celo razburjeni od teh
pogodkov današnjega večera. Tudi Ku-
pan, Žabar in Pajek se poslovijo ter odide-
jo. Pri odhodu reče še župan: „Torej ju-
tri ob osmih. Čuvaj ga tedaj sam, ker ga

nam ne pustiš. Ob osmih toraj priženem
tudi občinskega slugo. Lahko noč."

"Lahko noč!" rečeta tudi Žabar in Pa-
jek. - Tako so ostali Jastkar, Jera, Tone in
jetnik sami pri hiši.

I.

Ždaj je moral Tone hitro v svojo hišo,
da spat iti. Škmalu ga objame spanec; san-
ja se mu o prigodkih pretičenega večera,
ki so tudi njegovo glavo zelo razburili.
Ko Jastkar in Jera čutita, da fant že spi,
in bi potem nikakega poslušalca več ne
bilo, govorita nekaj besedij med sabo. Jov-
kar ji namreč pravi, da je ta jetnik
oni gospod, o katerem jej je že vju-
traj govoril. Omeni, kako izvestno je
ta svoje delo izviščil; kajti, sedaj je
tako vse fantaline postrašil, da si
ne bode nihče več blizu jablane u-
pal. Med tem govorjenjem je bil na je-
rinem obraku smehljaj opaziti, kar je
pričalo, da je tudi ona z gostovim činom
popolnoma zadovoljna. Urno gre v ku-
hinjo pripravljat gostu dobre večerje. Jov-
kar pa stopi v vežo ter reče: "Dobro si
napravil, zelo dobro. Kako si pa to ta-

ko stuktal? Prosneto vilo si napravil."

"No, no, naj bode vilo, kakor poče, hitro mi odvezite vrvi. Inent, saj ste me tako vklenoli, da me tako reže."

Javkar ga kmalu oprusti ter mu še pomagava vstati; kajti jetniku so rže nože in roke utrnile, ker je bil preveč zvezan, čeravno Javkar tega ni hotel, ko ga je vezal. Ždaj stopita v izbo. Večerja je še bila pripravljena. Med jedjo reče tujec: "Kako se bode jutri župan jezil, ha, ha, ha! Ta drag mi jih je še nekaj nameril po krbltu nekoi, a no, soj sem mu plačal. Veseli se že menda, da me jutri zopet bode, ali moti se."

"Dobro si pa še napravil, izvrstno," reče Jurij, "kajti vsakdo se bode zdaj bal, jablone samo dotakniti se, ker menil bode, da bo tudi njega peklo, kakor je na videx tebe. Samo to me pač skrbi, kaj bodem jutri županu rekel, ko te več tukaj ne bode."

"I kaj bi bil slovek tako bajak. Ljiv, nekaj bodete gotovo stuktali, n. pr. da sem vam ušel, ali kaj takega," odvrne gost.

"Da, da, nekaj gorkih bodem še mo."

ral požareti od župana, da sem ga tako, ovaral, ali naj bo, jabolka mi bodo pa le ostala." Tako sta se še dalje pogovarjala.

Ko tujec odhaja, stisne mu še Javkar nekaj svenka v roko, in oba z Jero se mu zahvalita za tako izvrsten čin. Poslovi se še enkrat ter jo maha počasi po cesti v domačo vas. Jurij in Jera pa odideta zadovoljna spat.

Po cesti gredoč na govori oni "gospod" sam s sabo poluglasno: "Ha, ha, ha! sem pa spet jednega okanil. Kar so mu jih drugi pustili, to bom pa jaz odnesel, in si, er kmalu, kajti v kratkem bodo dozorele. Pa nikdo ne bode sumil tega, najmanj pa Javkar sam, da sem jih ravno jaz odnesel." Bil je to toraj velik hudobnež, katerega je ubogi čevljar kot svojega najboljšega prijatelja čislal.

VI.

Prihodnje jutro pride župan z svojimi ljudmi, da bi hudobneža kaznoval, ali ni ga več mogel, kajti ta je že davno pete odnesel. Javkar se izgovarja, da je tata skoraj celo noč čuvol, ali, ko

je pa malo v hišo odsel, da bi si pipo na-
žgal, ni bilo več tata videti, ko je narsaj
prišel. Najbrže bi ga bil, med tem, ko je
bil on v izbi, kak hudobnežev pomagati
rešil. Župan ga sicer dobro ošteje, češ, za-
kaj pa ni hotel, da bi bili hudobneža za-
prli. Ali Jarkov vse rad pretrpi, kajti,
bil si je v svesti, da mu bodo v prihod-
njost jabolka vendar v miru ostala. Ko
bi nekaj dnij po dogotkih omenjenega
večera svojih ostalih jabolk ne bil za ja-
blane spravil, gotovo bi mu jih bil, nje-
gov prijatelj, že letos odnesel. Ali, ko
mu je letos to izpodletelo, sklenil je,
to prihodnje leto storiti.

Ko so jabolka drugo leto skoraj
že dozorela, bil je Jarkov zelo vesel,
da si nihče ne upa niti blizu jabla-
ne; kajti vsakdo se je še spominjal
onega večera, ko je bil tatič tako
kaznoval že na jabljani. Bil je za-
tegodel čoljar zelo brezkriben. Ali
jabolka zopet niso za njega zorela,
ampak za človeka, katerega je on
tako čislal, za hudobneža, ki ga že
poznamo. Prišel je ta namreč neki
jesenski večer z jednim svojih nič =

vrednih pojdašev, ter oba odneseta sko-
raj vsa jabolka. Lahko si mislimo, kaj
sta počela fantkor in Jera, ko sta zopet
to nesrečo izvedela. Živelata sta še nekaj
let, ali nikedar se nista več na te ja-
bolka zanašala.

Ferdinjavčič.

Danica.

Noč se temna razprostira
Po dolinah in planinah;
Človek spi in spi narava
In nabira si kreposti
Za prihodnje delovanje.

Tam na nebu se prikaže
Lepa zvezda, ki jasnejša
Je ko druge.

To je — morda veš — Danica,
Ki nas kliče: „Hajd na delo!“
Ali ta še malo sveti
Protisolncu dobrotljivem
In koristnem.

In to društvo, ki "Danica"
Imenuje se, ti sodi ga pravično,
In primerjaj ga danici — zvezdi. —
Taj danica nima moči
Svetiti ko solnce zlato!

Pojan.

Pomladansko jutro.

(Opis.)

Pes skoraj ni lepšega naravnega pri-
zora, kakor je pomladansko jutro. — In
zares. — Taj zamoreš primerjati lepoti,
ki jo v jasnem, mirnem pomladanskem
jutru opaziš. Poglej si najpoprej solnce,
kako s svojimi žarki stotero rečij' oživ-
lja. Ovetlica, ki je do zdaj' spala, vras-
na se kopet in razširi svoj cvet, da za-
more margjiva čebelica, ki že pred
solničnim vzhodom ne miruje, srkati
svojo kranjo iz njega. Tudi lastovica
ne more mirovati in budi ljudi, ka-
teri se spijo. Iz daljnega gozda se sli-
ši kukavica, katero otroci posebno
radi poslušajo. Ž bližnjih gričev pa

zablješ zvonove, ki te vabijo k božji službi. Tudi zagledaš, kako kmetič vije, da bi si pridelal svoj kruh. Pastir pa skoče veselo okoli svoje živine in prepeva marsiktero pesnico.

Urtnar poliva svoje svetlice, da bi po dnevu v veliki vročini ne usahni le. Tudi dijak ve, da je jutranja ura za učenje najbolj pripravna; zatoraj ga že zgodaj lahko vidiš, kako se marljivo uči. Gotovo ne moreš v takem jutru mirovati, rad zapustiš svojo tesno sobo, podaš se na prosto in se razveseliš nad rečmi, ki se okoli tebe vijejo. Gotovo ti ne bode žal, ako vse to enkrat dobro opazuješ. Vedno pa se spominjaj pregovorov, ki pravita:

„Jutranja ura, zlata ura;“

„Kdor jutro zamudi, dan celi mu kbeži.“

Perin.

Dijaska leta.

Isvirna povest.

I.

Mrzla zimska sapa je bila, veter je

znašal droben in oster sneg sem in tje, tako, da so vsa pota zginila. Bila je res kuda zima; nikogar ni bilo videti na prostem; ljudje so tičali v gorških izbah, živali so si tudi poiskale svoja torišča, v katerih bode treba zimo preživeti. Dragi bralca! Ako se podaš nekoliko iz gorške izbe, nič ti ne bode ugojalo zunaj; zopet jo boš popikal za peč in vzel kakko knjigo v roke, ako bi se dolgočasil. V tej hudi zimi je bilo, in sicer dva dni pred božičnimi prazniki, ko vidimo majhne sani, pred katerimi je bil vprežen jeden konjiček, počasi se naprej pomikati proti železni postaji N. Ogledno si na tanko ta prizor. Bile so majhne sani, na tek je sedel možiček srednje starosti, brada se mu je tresla mraka, veliki klobuk je bil belo obrobjen; mož se stiska v topli kožuh, ali vse nič ne pomaga, zebe ga vendar. Poleg nje ga pa sedi sedemleten fant in se zavija v dolgo suknyo. Na licu se mu je videlo veselje, akoravno mu je veter sneg v obraz nesel, da je bil rudeč ko kuhan rak. Stvari mož vikti dolgi

bič nad konjem, da mora ta na vsa moč sani vleči po zasuti cesti. „Di, še nekaj stopinj,“ zadere se mož nad konjem, „in rešen boš; potem lahko počivaš, sedaj pa le naprej, sicer pri demu prepozno.“ Čez kakke četrt ure dospejo sani do železnične postaje; konjič postoji, fant ga odpreže ter ga odpelje brž v klev in spravi sani pod streho, na to pa se poda za očetom, ki je že prej odkorakal v gostilno, da bi se nekoliko ogrel pri kozarcu vina. Toda naša znanka še nista dolgo sedela, ko se začne zunaj: „Vlak, vlak!“ in kmalu začvižga z velikim krupom hlapič. Fant ropiha takej iz hiše proti tistemu kraju, kjer vlak postoji. Tudi oče tako stori. „Že pride,“ kriči deček proti očetu, in čez nekoliko trenutkov so se objemali in pozdravili; opet pa precej dolgi ločitvi sin, brat in oče. Potem reče oče: „Pojdimo v gostilno, da se okrepčamo, prej ko se v tej pasji zimi domov peljamo.“ — Dragi bratec! Med tem, ko naši znanci v gorki izbi sedijo, hočem te natančneje seznaniti z njimi.

Dve uri od omenjene postaje se je razprostirala široka dolina in okoli te doline se je vzdigovalo precej visoko gorovje. Ob vznožju je vas Dlanško, ki obsega čez dvajset stanovališč. Najlepšo poslopje v celi vasi pa je na severni strani doline. Hiša je zidana in z opeko pokrita, tudi klevi so zidani, toda slamo pokriti. Ta hiša je Županova, in stari župan še od nekdaj slovi kot najbogatejši kmet v Dlanškem. Bil je kmiraj priden gospodar in njegova žena Julija pridna gospodinja. Imela sta pa tudi pridno družino in pridne stroke. Mlajša hči, Metka, je obiskovala ljudsko šolo, starejša, Katarina, pa je pomagala materi pri domačih opravilih. Tudi fant sta delala očetu veliko veselje; mlajši je bil sterben hlapec, starejšega pa je mati za gospoda odločila. Premožanja je bilo dovolj in pobožna mati je dejala: „Matej se naj uči, da bo postal enkrat gospod in bo nova maša v domači cerkvi pel. To bo veselje!“ Fant je bil še kot otrok ubogljiva in staršem pokoren; zaradi tega so ga tudi najrajši

si imeli, posebno pa ga je mati ime,
novala svojega ljubljence. On se je
pridno učil in gospod učitelj je de-
jal, ko je bil enkrat pri očetu Župa-
nu v pivnici in je že precij sladke-
ga vinca posrkal: "Matej ima dobro
glavico, on bi bil za dijaka." Oče
je privolil v to.

Bilo je v jeseni, ko se je naš Ma-
tej v spremstvu očetovem in bratovem
odpeljal v glavno mesto, da bi si
ondi nabiral potrebnih naukov za
življenje. Fant se je pridno učil in
hitro je tekkel čas. Prišel je Božič in
Matej se je jako veselil, da bo v pra-
znikih v domači hiši se pogovarjal
s svojimi dragimi. Bil je že prej oče-
tu naznanil, kedaj da ga naj pričā-
kuje na kolodvoru. Opisali smo že
očetov prihod na kolodvor in pa svi-
denje. Med tem pa, ko sem ti to
pripovedoval, odpeljali so se že oče
in sina po snežni cesti proti domu.
Med potom se ni dosti govorilo, ker
je vsak že komaj čakal, da bodo
skoraj doma pri topli peči; tamkaj
se lahko pogovarjajo o raznih stva-

rek. Čez kakke pol ure pridejo rani na domače dvorišče, kjer je že mati in starejša sestra Mateja pričakovala, Metka pa je ravno kar odšla k sosedu. Vsi so bili veseli božičnih praznikov, najbolj pa mladi dijak, kakor je to pač pri dijakih navada, da se radujejo, ko ostavijo za nekaj časa šolske klopi.

II.

Vesele so počitnice za vsacega dijaka, posebno pa, ako se ima drage starše, brate in sestre. Tako je bil tudi naš Matija vesel, da je zopet bil doma. Komaj odloži zimsko suknjo, že radostno kramlja z domačimi in jim pripoveduje razne novice, katero je doživel v mestu. Pred vsem pa je govoril o gospodih profesorjih in jih je opisoval še strašnejše, ko so v resnici bili. Hitro je tekla časa, in bližala se je deseta ura. Ko so naši znanci jaslice postavili in hišo lepo okinčali, podajo se vsi razven očeta, ki je moral hišo čuvati, v cerkev. Dijaku, ki že štiri mesece ni bil v do-

mači cerkvi, ugajala mu je ta danes posebno. Ko služba božja mine, hitijo vsi domov in se vležejo k počitku. Drugi dan je bil božični praznik; ta dan se je pri Županu spodobno obhajal. Na dan nedolžnih otročičev se je pri Županovih zbralo več tujih gostov; tudi gospod učitelj se je potrudil v vas, da bi se razgovarjal z dijakom, posebno pa zaradi tega, ker je vedel, da bo oče Župan gostom z dobrim vincem postregel. Vsi gosti so se nasrkali dobre kapljice do grla, gospod učitelj pa je skoraj pozabil pot domov, kajti ko priole iz hiše, koraka po cesti naprej, ki je peljala v sosedno vas. Sedaj ga pokliče oče Župan nazaj in učitelj je ostal pri Županovih čez noč; drugi dan je še le pozno prišel domov, kjer ga je soproga dobro ostela.

Naš dijak je imel prilžnost, biti še večkrat pri kakšni veselici navzoč, ki se je vršila pri njegovih sorodnikih. Tako je hitro minol čas - zlate počitnice - in zopet je moral Matija v mesto v šolo. Tukaj ni bilo tako prijetno, ko doma; učiti se in

si v glavo ubijati tiste latinske besedi:
ce (n. pr. benevolentia), to je pač prava
pokora, o kateri marsikteri dijak prej
ne misli, da je tako huda, predno je
ne skuša. Pridno se je učil navš zna-
nec misleč: „Bodemo videli, ali
me bo spravila latinščina, matemati-
tika i. dr. pod se.“ In ni se motil
naš Matija; napel je vse svoje mo-
či in dosegel je, kar si je tako is-
kreno želel; imel je namreč v pr-
vem tečaju prvi red z odliko. Pa ste-
ni so ga gledali njegovi součenci,
posebno pa Nemci, in zavidali so
mu to srečo; tem večje veselje pa
je pripravil svojim starišem, gospo-
du učitelju in gospodu župniku. Tu-
di naš dijak je bil ponosen na svo-
je spručevalo, saj še takega mestni
dijaki niso dobili, ki mislijo, da
so povsod prvi. Tudi nadalje je
bil županov Matija vedno vrl dijak
v znanstvenem in značajnem oziru.
Vedno je bil prijazen proti svojim
sošolcem. Ni zaničeval ne Nemcev,
ne Slovencev, vendar pa je občeval
navadno s slovenskimi sošolci, ker

ni znal dobro nemškega jezika, in ker je imel v svojem mladem srcu več ljubezni za svoje rojake, kakor za tuje. Nemščina mu je delala posebno v prvem tečaju mnogo preglavice; komaj je dobil v spričevalo "zadovoljno", ker mu je profesor nemščine, ki je bil sam sin slovenskih staršev, nekoliko prikanošal, kar je bilo popolnoma prav. V drugem polletju se je tudi to predrugačilo; Matija se je tudi nemškemu jeziku moral privaditi. Kakor smo že omenili, bil je naš dijak navadno slovenski; mi sošolci združeni. Vedno so se pogovarjali v maternem jeziku, ako je le bilo mogoče. Naš dijak je že v prvi mladosti spoznal milobo slovenskega jezika, privadil se je že zgodaj materni jeziku čislati in ljubiti. Da bi se oni, kateri postanejo nezvesti svoji materi Sloveniji, kateri jo morajo celo zaničevati, učili od iskrenega slovenskega dijaka svoj narod spoznavati in se za njega tudi navduševati. Kolikava nečja je pač za dijaka, ako že tako zgodaj, kakor naš Matija, prav čista

materni jezik, jezik slovenski. Ako je naš
znavec slišal od kterega svojih nemšč.
kih sošolcev razžaljive besede zoper Slo-
vence, zavrnil ga je vselej ostro in mu
tudi žugal s svojo roko, po kteri se
je prelivala slovenska kri. Kmalu
so sprevideli nemški negovileži,
da s tem ne smejo norceva pasti, in
nikdo se ni preduril Matijo raz-
žaliti. Tako je preživel prvo leto
svojega dijaštva. Z dobrim uspe-
hom je dovršil prvi latinski raz-
red; bil je prigubljen najbolj pri
slovenskih sošolcih, kterim je rad
pomagal v sili. Tudi učiteljem na-
sproti ni bil nikdar neobgljiv
in zaradi tega so ga tudi vsira-
di imeli. Prav pri srčno se je po-
slovil zadnji dan šolskega leta
od svojih prijateljev in z veselim
srcem je nastopil počitnice.

III.

Matija je bil zelo vesel, ko je
prvikrat kot dijak velike počitni-
ce nastopil, kajti vedel je, da so po-
čitnice tudi čas, v kterem dijak

lahko počiva od velikega truda, ktere-
rega je v teku pretečenega leta prestal.
Spolnim srcem je prišel v domači
kraj in ga z radostjo pozdravil. Spoz-
nal je še le sedaj prav nastanko lepo-
to domače vasi in sprevidel je, da je
dosti prijetnejše, sveži zrak domači-
je dihati, kakor pa zaduhli mestni.
Pred vsem se je noč dijake doma pre-
cej skrepil, kajti prostost in sdr-
va hrana vpliva močno na človeka.
Obiskal je znance, prijatelje in sorod-
nike, kateri so ga dobro sprejeli in
mu tudi postregli z različnimi stvar-
mi. Tudi gospod učitelj se je veselil,
ko mu je fant izvestno spričevola
pokazal. Pri gospodu župniku pa
je bil celo k obedu povabljen, kar
si je v posebno čast štel. Pa vse te
prijetnosti se ne dajo primerjati s
primicijo; tudi te je obiskoval Ma-
tija misleč: „Laj primicija ni post.“

Tako je hitro tekkel čas in vsak
dan je bil odhod v mesto bližje. Ma-
tiji se je videlo, kakor da bi bil še
le en teden doma, a koravno se je
že bližal petnajsti Rimovec. Zadnji

čas je ostal večji del doma pri starših.

Prišel je starnajsti Kimovec; Matija se je bil že poslovil pri vseh znancih in sorodnikih in jim naznanil svoj odhod. Bila je ravna nedelja. Težko se je ločil sin dijak od svojih dragih staršev; mati mu je dajala lepe nasvete, po katerih se naj ravna, ako je med tujimi ljudmi. Brat in sestre so s solznimi očmi gledali za vozom, ki je odnesel brata in očeta z njim po prošni cesti od doma proti mestu. Molče je sedel sin na vozu zraven svojega očeta in premišljeval življenje, ki bo kmalu zopet pričelo.

Matija je vstopil v drugi latinski razred. Ne bom vam drugega o njem pripovedoval, katero da se je pridno učil in z dobrim uspehom deloval v svojem stanu. Tudi svojih prijateljev ni zanemarjal; živel je, kakor lansko leto, z njimi v slogi in jim rad pomagal v vsakem oziru; bil je pa tudi pri vseh priljubljen.

Na ta način je tudi drugo leto hitro minilo in zopet so se vernile — počitnice, katere je sko-

naj ravno tako preživel, kakor lanke.

Ali kakor vse mine, tako so tudi te počitnice se hitreje minile, kakor prve; Matija je nastopil tretje leto svojega dijaštva. V tem letu se mu ni nič posebnega pripetilo, kar bi bralce zanimalo; zaradi tega hočem samo nekaj kratkega omeniti. V tretjem letu se je našemu dijaku tako godilo, kakor v drugem; seznanil se je tudi z nekaterimi četrosolci in bil je za najprej njihov prijatelj; tudi je večkrat z njimi občeval in se tako bolj privadil dijaškim novadam. V šoli se mu je vedno dobro godilo. Grščina mu je ser od začetka nekaj preglavice delala, ali to je kmalu odstranil in se pridno vadil v tem jeziku, ki je nekdoaj zovzemal prvo mesto med evropskimi jeziki. To nam naj zadostuje iz tretjega razreda.

Počitnice so zopet prinesle nove prijetnosti, ktere je Matija že dolgo pričakoval. Bila je namreč v domači cerkvi nova maša. Matijev oče je poznal novomiselnika, in županova so bili tudi na gostijo povabljeni;

tukaj se je seznanil naš dijak z mnogimi sošolci, ki so se od blizu in daleč semkaj podali. Prav dobro se je zabaval s svojimi sovrstniki in milo se je oziral za njimi, koso se po dokončani veselici vračali vsak na svoj dom. Se en gromoviti živijo zaori in prijatelji izginejo v daljavi. Dostikrat se je razveseljeval Matija v teh počitnicah. V tisti župniji je bilo tudi več drugih dijakov, in gospod učitelj je priredil enkrat vsem tem junakom veselico, ki se je prav dobro obnesla. Hitro je čas tekkel med veselimi tovariši in dan za dnevom so se krajšale počitnice. Kmalu je zopet napočil dan ločitve, kterega dijaki navadno zelo goreče ne želijo; ali vendar se morajo pokoriti usodi, ki nobenemu zemljanu popolnoma ne prikažese, ampak vsakemu enkrat podari britke, kakor tudi vesele ure. Sedaj si Matija ni več ločitve tako strašne predstavljal, saj jo je že trikrat prestal; ločil se je tem lažje od domačih znancev in prijateljev, ker je že spoznal, da ima tudi dijaški

stan nekaj veselja, da se tudi v mestu lahko zabavlja pri raznih priložnostih s svojimi prijatelji, posebno pa, ako ima v resnici take prijatelje, ki so z njim enega mnenja. Tako je Matija zapustil dom sicer otožen, a živ, dar se je veselil onega trenutka, ko bode s svojimi sošolci zbran.

V četrtem oddelku hočemo opisovati dogodke našega znanca v četrtem latinskem razredu, kar je glavna stvar teh črtic iz dijaškega življenja.

IV.

Tako je toraj naš Matija došel do četrtega gimnazijskega razreda, kateri je že na pragu višje gimnazije, kateri je tako rekoč vhod v višjo gimnazijo. Že na pragu v to neizmerno posloppje, vednosti in ukov se je treba dijaku oborožiti, da ne bo onemogel v boju proti sovragu; slovenski dijak se naj že v zadnjem letu nižje gimnazije vsaj, če ne prej, prav zaveda svojega slovenskega ljudstva, svoje mile materinščine.

Tako je storil tudi naš Matija.

in z njim več drugih prijateljev in so-
šolcev. Že od začetka svojega dijaštva
polni goreče ljubezni do stiskanega
naroda navduševali so se ti veli slovenski
dijaki vedno bolj in bolj; kal ljubezni
in navdušenosti je v mladem srcu
vedno močnejše poganjala in se konči-
no tako močno skoreninila, da je
ni mogel izruti noben vihar.

Naši narodnjaki so se združili
v svojem mnenja in ustanovili društ-
vo, katero je imelo nalogo, writi in
izobraževati se v slovenskem jeziku,
pregnati med dijaki temoto neza-
vednosti in gojiti iskreno ljubezni
do domovine v mladih srcih.

Pri prvi seji, katero so sklicali,
razložil jim je predsednik, kterega
so si izvolili iz svoje sredine, v ganj-
ljivih besedah pomen in važnost tar-
kega podjetja; vsi so bili navdušeni
za to stvar in to jim je obetalo mno-
go uspeha. Lahko bi bili sklicali ta-
krat s pesnikom Kosovskim: „Obrabe
bojari nam hrabrosti blesk.“ Objubi-
li so vsi in prisegli, da hočejo mol-
čati o tej stvari, da ne bi imeli ne-

neprijetnostij z ravnateljstvom. Tako
so se ponavljale seje druga za drugo,
marsiktera beseda je vskipela iz nav.
dušenih mladeničev, vse se je vršilo do-
bro in napredek se je mnogo zboljšal.
Vsako nedeljo so se zbirali v sejni
izbi, prosti čas so porabili za izlete,
pri katerih so donele mile pesnice iz
navdušenih grl.

O srečna doba dijaškega življenja,
kdo bi na te pozabil! ~~z~~ radostnim
srcem se spominja velik učenjaka
še v poznih dneh tistega kraja, ~~kjer~~
je nastopil pot dijaštva, tistega ča-
sa, ko je s svojimi sošolci, ki še
sedaj delujejo za domovino in na-
rod, pri jedni in isti mizici sede-
val in se kratkočasil z domoljubni-
mi tovariši.

V.

Hitro je potekal čas našim znan-
cem pri veselem društvu. Dolgo časa
jim ni noben prigodek kalil vesel-
ja in delovanja pri društvenih stva-
reh; upali so, da bo iztekkel tudi zad-
nji mesec dobro. Ali kakor po lepem

vremenu sleš, po veselju žalost in nesreča pride, tako se je zgodilo tudi v tem dijaškem krogu. Pač se niso nadjali ti slovenski dijaki, kako se temni oblaki zbirajo nad njihovimi glavami, ali to so kmalu sprevideli v svojo največjo tugo.

Hudobni duk je nasejal med lepo čisto pšenico tudi ljulike in smetja, katero je kreptko poganjalo in si prižadevalo zadušiti lepe kelase. Kar je ljulika in smetje med pšenico, to je nemčur med slovenskimi narodnjaki; tudi ta si prizadeva na vse kriplje, da bi lepo cvetje narodnosti izruč za vselej, ako bi mogel. Toda kreptkost in hrabrost slovenska, ki je že pokazala svojo moč tolikrat, odbila bo tudi napade teh vragov.

Tudi med našimi dijaki je bila taka smet, katero je nemčurški veter prenačal sem in tje. Ta sicer ni bil pri društvu, ali Matija in njegovi drugi so mu zaupali svojo skrivnost misleci, da jih tako ne bode izdal, ker je tudi on bil slovenske krvi. Ta „junak“ pa je občeval tudi z nasprotniki svojega naroda, zopet

drugikrat pa se je sladkal slovenskim
dijakom in se zelo navdušenega ka-
zal. Dokler so bili prijatelji, tako
dolgo je molčal. Ko pa so enkrat
društveniki izlet priredili, vdeležil
se ga je tudi njihova poznejša izda-
jica. Med potom mu očita eden iz
med udov, njegovo mlaičnost, zakaj
tudi on ni pri društvu, in zakaj
občuje s sovražniki. To je bila iskra
v slami. Naš „junak“ se odstrani od
društvenikov in razglasi vest o društvu
v med učenci tuje narodnosti, to
je bilo dovolj; sedaj je bilo gotovo,
da bo tudi ravnatelj zvedel to
stvar. In tako se je tudi zgodilo.
Čez tri dni je poklical ravnatelj
več društvenikov k sebi in jih iz-
praševal vsakega posamezno. Ker
pa so vsi eno in isto povedali, nam-
reč, da se včasih skupaj učijo, od-
pustil jih je ravnatelj, ker ni imel
zanesljivih dokazov in prič in ker
so bili skoraj vsi dobri učenci;
prepovedal pa jim je strogo, abirati
se zopet v oni sobici. Vsi so bili veseli,
li, da se je stvar tako dobro končala.

Varovali so se nanaprej' skrbnejše in tu-
di ubogali, kar jim je rekel ravnatelj:
Niso namreč sej več tankaj opravo-
ljali, kjer poprej, da bi jih kedo ne
zasacil, kajti ravnatelj je imel ogle-
duke, ki so po nedeljah skrog prej-
šne sejske sobe krožili; preložili so
celo društveno stvar k nekemu dru-
gemu udu, ki ni stanoval v mestu;
tukaj so bili popolnoma varni in
so ostali do konca leta pri svojem
podjetju. Ob koncu šolskega leta
so priredili lepo veselico, pri kate-
ri so bili tudi drugi dijaki nav-
zoči. Gornjivo je bil govor, katerega
je imel predsednik; navduševal jih
je, naj vedno zvesti ostanejo svoji
domovini in to so tudi vsi obljubi-
li. Vsi so prisegli, da hočejo v višji
gimnaziji, ko ne bodo mogli vsi
skupaj biti, vedno zvesti ostati svo-
ji obljubi.

Dragi bratec! Poglejmo po velikem
odmoru še sedaj nekoliko za našimi
znanici; vsi so k dobriim uspehom,

dovršili svoje učenje in so postali vredni sinovi svoje slovenske domovine. Matija je postal profesor in je učil različne jezike, pred vsem pa slovensko. Njegovi učenci so ga spoštovali in ljubili kot svojega očeta. Rad jim je pripovedoval zgodbe iz svojega dijaštva. Njegovi stariši so že takrat pomrli, ko še je bil v višji gimnaziji; brata in sestra je rad obiskoval in jih tudi podpiral.

Gotovo smo radovedni, kaj se je zgodilo onemu, ki je dijake izdal. On se je pozneje spametoval in obžaloval svoj pregrešek; postal je iskren narodnjak in je bil tudi Matijev prijatelj. Živijo taki dijaki! Učimo se tudi mi od njih navdušenja za narod in domovino. Žraven tega pa bodimo pozorni in ne zaupajmo vsakemu, ako ga do dobra ne poznamo. Ako vemo, da je kateri izdajca, da našim sovražnikom služi, odstranimo smet in ljuliko iz naše srede, da nam ne bode škodovala in nas ovirala pri našem delovanju. Na ta način lahko gledamo v

prihodnjost, kjer se že izra temne ska-
le vzdiguje zvezda slovanstva, katero je
nebo poslalo, da razsvetljuje vesoljni
svet.

Živila zvezda slovanstva in celo
slovansko obnebjé!

Volčan.

Poezije.

Prijateljine.

Že spet je tu ločitve čas,
Ki v svet razpišil bode nos.

Srce bolesti kroavi. —
Li bomo spet se videli? —

Pa kam zanese nas vihor,
Za dom srce nam bij vsikdar!

Za narod se bojujmo vsi,
Darujmo domu srčno kri!

Za njega vsaki trdno stoj,
Za njega gremo v smrt in v boj!

Laj častnejše pač smrti ni,
Kot je za dom preliti kri.

Kam bo zanesel nas vihar
Za dom srce nam bij vsitedar.

Deva pri potoku.

(Balada.)

Pri bistrem potoku
Mladenka sedi,
V potoku se gleda,
Se poleg smeji.

Iz vode pa ribe
Zvedavo v njo zrô,
Zakaj se smeji jim
Pač znati hotô. —

„Zakaj me gledate
Zvedavo tako,
Se čudno vam zdi pač
Veseli mojô.“

Oh, ko bi ve anale
Kaj čuti srce,

Odkar je obljubil
Mi roko, srce.

Ok, ko bi že prišel
Začeljeni čas,
Krobo me kot ženo
Peljal v svojo vas.

Za njega živeti
Jaz hočem vsikdar,
Porabil ne bode
On mene nikdar.

Mladentka smeji se,
Govori tako,
Iz vode pa ribe
Zvedava v njo vro.

Pri bistrem potoku
Mladentka sedi,
Ozira se v potok,
Se poleg solzi.

Iz vode pa ribe
Zvedava v njo vro,
Zokaj zdaj solzi se,
Pač znati hota. —

„ Pozabil je mene,
Nezvest je, nezvest;
Srce mi pretresa
Nezmerna boleost.

Trvolil je drugo,
Je zabil na me,
Poljublja zdaj drugo,
Oh, drugo dekle.

Mogoče živeti
Brez njega mi ni!
Sprejmite valovje,
Sprejmite me vi!

Ko mrzli obdajal
Srce bo mi grob,
Oprostite, oprostite
Me Bog naj grehob!

*

*

*

Valovi zavrejo
Ter dalje teko,
Nekako jej bitin
Srce je zvesto.

Na grobu svi nitkar ne plakaj!
"Proflet, kdor ostenni moje kosti."
(Napis na Šekspirovem grobu.)

Na grobu mi nitkar ne plakaj,
Ker bom nevezdravno spanje spal,
Od kterega ne bom več ostal,
Na grobu mi nitkar ne plakaj!

Na grob nitkar mi ne zahajaj,
Na njega ne pokladaj rož,
Ker mene se spomnila boš,
Na grob nitkar mi ne zahajaj!

Na grobu mi nitkar ne plakaj,
Pa srce brani mi zvesto,
Ker moje mirno spalo bo,
Na grobu pa nitkar ne plakaj!

Spomin,

Čakaj pač okene skrbno
Čapreš, ko jaz se vanj ožiram,
Čakaj se ti stemni oko,
Ker tužno stinne jaz ubiram?

Spomin se v srcu ti budi,
Da mene nekdaj si ljubila;
Poi misliš na ljubavi dni,
Katero ti si oskrnila.

Naraj ne bo ga več nikdar!

Zakaj solzi se ti oko?
Dekletce mlado, dekle milo,
Kaj pač se ti je pripetilo,
Zakaj solzi se ti oko?

Za ljubim točiš te solze?
Ki bil je v boju divjem pal,
Ko srce tvoje je spoznal,
Za ljubim točiš te solze?

Nervesta si mu bila ti,
Zato si smrti je želel,
Zato v vihor je bojni šel,
Nervesta si mu bila ti! —

Naraj ne bo ga več nikdar!
Na širjem polju križ stoji,
Pod njim ljubeče srce spi,
Naraj ne bo ga več nikdar!

Deveti.

Kaj zre oko ti črno, točno
Tje v daljni, tuji svet?
Veselo glej v dolino rožno,
Kjer se rodi pri svetu svet.

Da sama si, mi tožiš zmiraj,
Na svetu širnem tem,
V oko se vsi mi oziraj,
Kar ono ti naznanja, vem.

Da ljubim te in bom te večno,
Pogled ti pravi moj,
Da srce moje bo le srcino,
Ko združi se s teboj, s teboj.

Haršičlo.

Šumi, šumi delj valavje,
Pluskaj jekno ob skalavje,
Drobi se ob skale neme
V svetlobarvne, bele penne. —
Ko do kočice prispete,
Kjer mi roža divna klije,
Kjer mi deva moja žije,

Tedaj pa se ustavite,
Moj pozdrav ji izročite.

Nočni čuvaj.

(Balada.)

Noč. — Temna noč povsod okrog.
Čuj, nočni čuvaj trobi v rog!

In trobi v rog se vsa močjo,
Ne plaši nič se pred nočjo.

Naprej koraka mimo hiš,
Spremlja ga samo lahki piš.

Kraj mesta bil je kdaj dospel,
In truden v senca lipe sel.

Izrà oblakov gleda ščip.
Sedi pod lipo mož kot kip. —

In truden nagne kdaj glavó,
Zapié se trudno mu okó.

Reči pač čudne gleda v snu,
Obraz vedri se suhi mu. —

„Zaklad“ se sliši od ustric,
Odmeva v tajni noči klic.

Zdaj vstane, — dere zmir naprej —
Pri reki si, — ne vtoni, — glej!

V oblake bil se skrivil je šup,
Pri reki mož stoji kot kip.

Glasan še klic: „Zaklad, zaklad!“
In skoči mož v vodo prepad.

Valove Drava delj vali,
A čuvaja iz nje več ni.

Ko prišel bil je tretji dan,
Ležal je čuvaj v progu tam.

Ležal je mrtev ino bled,
Matjota ga našel je, soséd.

A Drava še zaklad ima,
Ima ga scer, pa ga ne da.

Ne sprašaj me!

Ne sprašaj me,

Žakaj solni
Okno se mi,
Žakaj tje zrem,
Hjer dan nam vstaja,
In solnce vzhaja,
In poleg mrem! —
Ne vprašaj me,
Kaj mi tripi
Žakaj medli
V psih srce! —
Ne vprašaj me,
Žakaj blede,
Žakaj veni
Čim bolj obraz! —
Ne vprašaj me! —
Le to povem:
Na jugu mi
Cvetka cveti,
Za njo gorim,
H njej si želim,
Zato pa mrem! — —

Preč lice,

Solnce za gore visoke plava,
Žadnji žarki se poljubljajo bliščeci

Rozice, na vrhu gor svetloč.—
Mrak ovije zemlja črna, črna.
Luna bleda se iz gor jvikače.—

*

*

*

Deva krasna v vasi gorški
V luno sre na skenca sloneča
Mislji ji roje po glavi raznovrstne.
— Misli deva, misli, a ne slušaj!—
Sombkaj z gozda radone glasovi,
Mili glasi blagoglasne lire,
Vmes se sliši petje, petje žalno.—
O, ne slušaj deva glasov rajsko milih,
Z glasi strup boš pila,
Strup morilni, strup ljubezni bridke.—
Kaj vzdigujejo se prsi ti strastno?²
Kaj se lice ti pri glasih teh zari?²
Kaj oči se črne ti bleste?²—
O, ne slušaj deva glasov rajskomilih!
Z glasi lire mile strup je marsiktera
Le pred tabo pila, pila in zvenela.—
Glas te le poje strast ljubezni vroče.—
O, ne sluša, srka strastno glase,
Koji divje — tužno zmiraj bolj zvené,
Strast, ljubezen daleč v noč nesó!
Lice ranjeno in strastno brenka
v liru, — —

Ona pije, pije, vrka. — — —

Na njegovih prsih nekdoj je slonela
In besede, godbo njega poslušala.
Dan za dnevom srečno je pretelkel,
A ljubezni se nasitila je ona,
Dja prezirati začela, a nikakor njon. —
Strune zdaj v obupu brenka strastno,
Strastne glase mu rodijo one,
Deva sluša jih in srce ji trepeše. —
Strastno bije ji srce, ko strune žalno,
Zadone tje v noč tihotno. —

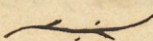
Vene dan za dnevom deva prej svetloča,
Skoraj ji zvoné zvonovi v liri,
On ji brenka smutno pesem z lira,
Brenka, — počí slednja liri struna, —
— Injo mu počí srce strastno, — učaljeno. —

Lira in srce.

Miruj! sem liri zapovedal,
In mirovala mi je lira.

Miruj! sem srcu zapovedal,
A srce ne pozna mira.

Iz lire nisem zvalil speva,
Ko stanne sem ji pokončal.
Lice sem hotel končati, revo,
Jaz njemu sem se slednjivč udal.

 Dévov.

Smešničar.

Slovenski vedež in smešničar živi ta v velikem prijateljstvu, mislil bi si lahko kdo, da sta si v rodu. Oba nas zabavljata, drug hoče drugega med ljudstvom povišati, in priljubila sta se nam oba. Vedež nas hoče podučevati v raznih rečeh, smešničar nas pa se svojim zbadljivim govorom k srečni vabi. Kar vedež vidi, zdi se mu poučljivo, a smešničar vse preobrne se svojim zbadljivim jezikom, pa vendar sta si velika prijatelja.

Ni se dolgo od tega, ko sta pokazala po neki ulici gor in dol. Kar pride neki dninar, kateri je na glavi škaf vode nesel in pridno tobak pušil. Slovenski vedež je morebiti kaj

pončljivega videl na tem možu; a naš smešničar je hitro zapazil, kako se ubogemu dninarju glava pod škafom maja in kako mu voda teče v pipo dokar vreje po cevi; Bog blagoslovi!

Pivnic se naša znanca izogibljeta, kolikor se le moreta, a kmetu rada obiščeta, če vesta, da ima nekaj moka, ga v kleti. Tako sta enkrat v Halače prišedši nekoga kmeta obiskala, kateri ju je zelo izvestno postregel. Govorilo se je o vinu in njegovi moči. Peci so ga posrkali in se pomentovali ter se zabavljali na različne načine. Kmet je tudi pripovedoval, kako so Slovati vino kupovali po tistem kraju, in po čem ga je on dal kupčevalec. Naš smešničar ga je pa zavrnil rekoč: „T, vina nisi drago prodal, pa zatto, ker si pridno vode nosil v klet, so te Slovati dobro plačali; kaj ne?“

Trdnostoj.

Smrt škoputka.

Živel je imeniten in bogat gospod,
Njegovo podjetje je srečno povsod;

Imel je denarja na tisoče vreč
Pa vedno še grabi, in hoče še več.

Pa kaj to bogastvo! Gospod zdaj zbolí,
V postelji ga vidiš, kako tam medlí,
Pa vedno ga tare še čudna skopost,
Se zdaj mu ni mar za vsa božja milost.

Le vedno vzdihuje: „Denar o j denar!“
„Duhovnika vsobo, o j tega nikor!“
Kaj mar mi duhovnik in sveti raj ves,
Če nimam petakov, stotakov tud' ones.“

Bolezen se hujša, gospod je potrt,
Prodaje zdaj njivo, zdaj goro, zdaj vrt,
Le vedno denarjev, le vedno na kup,
Da boole po smrti za njim velik hrup.

Zdaj sluga pokeliče in njemu veli,
Da naj mu denarja prav dost' privoli:
„Denarja, denarja, srebra in zlota!“
Ker moje veselje in rajje le ta.“

Nazadnje prikimá pa bela še smrt,
In vroko položi mrtvaški mu prt.
„Denarja, denarja!“ zamolklo rotni;
Potem se v mrliča telo spremeni. —
Tranka.

Razgled z Ostrovcu.

(Opis.)

Ako se obrneš z mesta Ptuj na sever, na stran, dosepeš v dveh urah do cerkve svetega Urbana v "Slovenskih goricah". Ka-
kih deset minut hoda od cerkve, na severni strani, vzdiguje se grič, kate-
ri se imenuje Ostrovec. Visok je 378 me-
trov in na zahodni strani precej strm.
Pokrit je z vinsko trto, katera pa tu-
kaj le mala vina rodi. Čez breg pel-
je cesta proti svetemu Lenartu.

Vsak potovalec, kateri potuje po
"Slovenskih goricah," tudi rad obišče
Ostrovec. In ne zastoj: Čeravno hrib
ni visok, vendar tvoje oko tukaj da-
leč vidi. Tukaj pregledaš pri ugod-
nem vremenu skoraj cele "Slovenske
gorice," velike gričev, tu na tam o-
zalsanik z lepimi cerkvami. Tako n.
pr. vidiš na južni strani cerkev sv.
Urbana, obdana z lepimi vinogradi.
Dalje vidiš ptujski "Mestni vrh," na ka-
terem so letovišča bogatih mestjanov,
raztresena. Zadej za tem se vzdiguje
mogočini Boč, Dončka gora in več

hrvatskih planin. Tako n. pr. Ivančica, Ravana gora in Sleme.

Obrnimo se na zahodno stran. Tukaj vidimo najprej silen smrekov gozd, za katerem se vzdiguje grad Turberški. Polovica gradu je skrita v velikem lesu, druga polovica pa gleda tako divje čez les, da človek misli, da tukaj divji ljudje živijo. Daleč za-
dej se vali silno Pohorje z najvišjim bregom, kateri se imenuje "Velka kapa." Od kod to ime? Vidi se nam-
reč breg od naših krajev kot zelo velika kapa, na kateri je nasajen naj-
hen hrib in tega imenujejo ljudje ču-
pič, kateri je pripet na kapo.

Poglej na severno stran. Tukaj vidiš na majhnem griči lepo romar-
sko cerkev svete Trojice, koje trije zvo-
niki nas opominjajo, večkrat misli-
ti na tri Božje osebe, katere oni pred-
stavljajo. Dalje zagledaj Marijo Snež-
no, za kateri se včasih bistro sko vi-
di gorovje nad Gradcem.

Ako se obrneš na vzhodno stran,
vidiš največji del "Slovenskih goric,"
z mnogimi cerkvami, posajenimi

na majhnih gričih. N. pr. cerkev svetega Antona, svetega Andraša, Polensak, Kapelo in tudi zvonik cerkve Ljutomerške.

Pres lep razgled ti daje Ostravec, in srce ti mora močnejše biti, ako premišljuješ, da vse, kar vidiš, obdela luje slovensko ljudstvo, in da se tukaj glasi slovenska pesem, katere se razlega daleč po veselih gričih in dolinah.

Veselič.

Božja kazen nikdar ne inostane.

(Izvirna povest.)

Bila je lepa jesenska noč. Bleda luna plava na nebu in vsak kotič razsvetljuje. Veter pihlja devesna veje, rahlo sem in tje maji. Ljudje mirno spavajo in sladke sanje jim rojijo po glavi. Vse je bilo tiho in mirno. Gledaj, tam v bližnjem gozdu, ne daleč od lepega kmetskega posestva, stoji neki človek na debla debele smreke nastonjen. Kaj neki čaka? Kaj na-

merava? Ždaj bje ura v bližnjem zvoniku
 ku najst. V tem hipu vzdigne se ta
 človek in kaže proti omenjenemu po-
 sestvu stopati oziraje se na vse strani.
 Mirno stopa, kakor potuhnjena mač-
 ka v drevesni senci dalje. Tlo pa iz
 gozda na travnik pride, kjer ni več
 dreves ne sence, postoji in na vse
 kraje pogleda, ako ga nikdo ne vi-
 di. Bleda luna selega obsije, da ga
 lahko vidimo, kakšen je. Bil je fant
 velike postave. Na glavi ima širok
 klobuk; njegova suknja je raztr-
 gana, ravno tako tudi obuvalo; ob-
 ličje je blede in suho; pod pazuko
 ima zavitek slame. Nekoliko časa
 se tako ozira, potem se pa kakor bliske
 proti posestvu opusti. Tlo do ograje
 dospe, vstavi se v novič in tudi tukaj
 vsak kot pregleda, ako ga kdo ne opa-
 zuje. Potem gre popolnoma pod stre-
 ho na varen prostor, prime zavitek
 slame, potegne vžigalico iz žepa, po-
 gleda še okoli sebe in zdaj vžge
 zavitek in vstakne v streho. Po blis-
 kovem postorjenem delu nazaj v gozd
 zbeži. Tam se zopet postavi pod ome-

jeno smreko in gleda smejaje se, kaj se bode s poslopjem godilo.

Kakor ognjena kača na nebu, tako hitro se tudi ogenj razširi. Do zdaj se nihče nite velike nevarnosti zapazil, katera lahko vse po celem hramu uniči. Kar na enkrat se strašen glas zasliši: „Gori! ogenj, ogenj!“ Hlapca je namreč nemirno vedenje živine v hlevu iz spanja vzbudilo. Ko si oči zmane, skoči raz postelje, da bi se prepričal, zakaj da je živina tako nemirna. Komaj pa vrata odpre, vstrani se tako, da prva niti besedice ne more izgovoriti ne more. kmalu se pa vzdigne, skoči iz hleva in začne strašno vpiti in klicati. Vsi so naenkrat na dvorišču, hitro začnejo ljudi se spanja buditi in na pomoč klicati. Tudi zvon v zvoniku se zdaj zasliši, kateri nekako milo poje in ljudi se spanja budi in na pomoč vabi. Kakor bi trenil, bilo je polno ljudi pri Medvedu (tako se je namreč gospodar pisal) okoli poslopja. Vse hiti z vodo okoli hrama, nosijo in rešujejo, kar je bilo mogoče. Gospodar

- Stefan Medved - močno kliče: „Ljudje v hleve, živino izpustite! K svinjaka, svinje na prosto!“ Gospodinja plaka ter leta, kakor da bi bila zbarznela. Tvo je ljubljeno dete na rokah držeč leti v izbo, pograbi kolikor more nesti in se zopet nazaj odpravi. Dekle - Milka - kokšnik devetnajst ali dvajset let, vlačí in nosi iz hiše, kar jej moči prepuščajo. Hlapec - Martevž - pridno vodo nosi in ljudi opominja, naj ržnjim vred polir vajo, da se kaj rešijo. Dokler so ljudje delali, je že ogenj gornji del poslopja vpepelil. Seno, slama, splot vsa živinska krma in vse, kar je bilo na podstrešju, se je spremenilo v pepel. Vse kar je bilo lesenega in kar se ni dalo rešiti, pokončal je ogenj. Le samo to, kar je bilo v kleti, v izbi in še v drugih skrambah, je ostalo nepoškodovano, ker so varčani ognju zabranili, se tih re, sij lotiti. Drevje okoli hrama je osmojeno, tudi stare lipe pred hišo se ogenj ni branil, ampak na pol jo je osmodil, da bode morda.

la sirota kmalu usahniti. Med tem
 je hitro potekla ura in napočil je dan.
 Ljudje so se razšli vrak na svoj kraj,
 prestrašeni zbog velike nesreče, kater
 ra se je kmalu - Medvedu - to noč zgo
 dila. Tu pa tom se plamen švigne,
 in nekaj brun se počasi gori; vse
 druga so že pogasili; tudi te se se
 zdaj neki krepek komečki fant z
 voda polije, in ogenj popolnoma
 ugasne.

Velika nesreča se je Medvedu zgo
 dila. A še večja se bi bila zgodila,
 ako bi vaščani tolko krepeka in
 pridno ne bili pomagali. Ogenj
 je samo Medvedovo poslopje vprepe
 lil, druga poslopja so zgornj za
 branili in h temu se je tudi to
 pomagala, da k sreči vetra ni
 bilo. Ko je že solnce visoko na ne
 bu stalo, bili so vsi Medvedovi z
 žalostnimi obrazi na vrtu pred po
 slopjem zbrani. Mati - Uršula - se še
 vedno joče ter svoje ljubljeno dete na
 prsi pritiska. Milka vpravda, kar
 so sinoči oteli, naenkrat pa glasno
 zavpije: „Kje se je več denarjev?“ Vsi

se prestrašijo in spoznajo, da jim je nekdo še celo dvesto goldinarjev ukradel. Gospodar in hlapec računata potem, koliko škode je povzročil ogenj. Naračunilo sta blizu tisoč goldinarjev in poslopje je bilo samo za petnajst sto goldinarjev varovano.

Pez leto in dan vidimo na ravno istem mestu novo poslopje, še celo lepše od prejšnjega; vse je bilo zopet vselega obraza in po stari navadi.

Dragi bratec, gotovo bi rad več slišal o tem, do kdaj še neimenovanem in neznanem kmečkem fantalinu, kateri je bil vzrok tiste velike nesreče, ki se ji medvedu zgodilo.

Njegovi starši so bili zelo bogati, imeli so veliko posestvo v ravno tisti vasi. Ko je njegov oče posestvo podedoval, napravil je tisto kar hitro. Postal je pivec in igralec ter cele noči pri kozarcu med ničrednimi ljudmi sedel in tako

svoje premoženje zapravljal. Žena je
stoma vedno stokala in ga večkrat pred
njim kleče prosila, naj pijančevan-
je opusti. Ali mož jo je z ostrimi besedami
zavrnil in sirota je morala mol-
čati. Po dnevi je delala in svojega
razposajenega sina večkrat karala
in opominjala, zvečer pa pred Ma-
rijino podobo klečala ter za svojega
moža in sinka molila. Sin se celo
nič ni za materine besede brigal.

Taj pregovor pravi: „Zelo jabelko
ne pade daleč od drevesa.“ Janček
je materi velike nadloge delal; po
dnevi se je potepal z ničrednimi
otroci, katerim je voditelj bil, bur-
ke naganjal ter sadje kradel.

V nekaj letih je mož posestvo
zapravil; bilo je prodano in ostalo
jim je samo le toliko, da sasi mo-
gli ne daleč od vasi malo posest-
vo kupiti. Janček je bil tedaj
ravno sedem let star ter začel v
šolo hoditi. Učitelj ga je krstil
buteljčka, ker se ni nič učil, in
amiraj je morala šiba novo maso
peti. V šoli nikdar miroval ni ampak

vedno je razsojal; bil je večkrat bit, kakor
pasit. Kedar ga ni učitelj v šoli, tedaj ga
je pa mati doma kaznovala. Dostikrat
se je zaradi njega razpikala in mu tisti
znani pregovor pravila: "Česar se Janez
rek v mladosti ne nauči, tega tudi v star-
rosti ne zna." Niti materine solze in
opominjevanje doma, niti lestkovo delo
je v šoli ni Janezeka poboljšalo, am-
pak ostal je razurdoman in trdovraten,
da bi se bil kedaj učil, o tem si še misliti
ne smemo. Ko je dokončal šolo, skrb-
la je mati, da bi se šel učiti kakšnega
rokodelstva, ali k temu ga ni mogla
pripraviti.

Pa noči se je klatil po vaseh in se
pretepal, da je večerik ranjeno glavo
domov prinesel. Čeravno so ga že tudi
imeli dostikrat pod ključem, vendar
ga ni gonilo nič, da bi se poboljšal.
Ko je dosegel dvajseto leto, vzeli so ga
v vojske in materi je bilo zdaj ma-
lo lažje pri srcu, skoraavno bi ga k
delu potrebovala; mislila si je nam-
reč, da ga bode že spokorili pri voja-
kih, ali v tem oziru se je motila. Ko je
prišel v treh letih zopet domov, bil je

še bolj divji, kakor poprej. V jeseni po-
tem, ko je domov prišel, želel si je re-
veste. Najbolj mu je Medvedova Mil-
ka dopadala; in neki dan se res poda-
k gospodarju - Stefanu - in ga poprosi
za hčerino roko. Gospodar se zelo za-
čudi nad njim in ga hitro odpravi
s kratkimi besedami, ker si misli,
če boljši snubač po moji Milka ne
pide kakor ta, tedaj bode še slabo.
Ali Janez se ni vstrašil gospodarjevih
ostrik besed, ampak hodil je po noči
pod njeno okno stati in jo zvati, ali nik-
dar se mu ni oglasila. Ker se mu ni
posrečilo, kar je nameraval, zagro-
zil se je gospodarju, da se bode za-
voljo tega maščeval. Maščeval se je
tudi taisto lepo jesensko noč, da mu
je noslopje zapalil in vrh tega še
skradel dva stataka, več jih pa našel
ni.

Na dan po taisti nesrečni noči ko-
di Janezova mati vsa prestrašena po-
vari in izprašuje, ako je Kedo videl
njeneega sina. Celi dan se trudi spro-
ta, na večer se pa vrne brez uspeha do-
mov. Otožna poklekne marijino pod-

bo ter milo joče, vzdihuje in prosi Boga na pomoč.

Takoj se raznese po vasi novica, da je Janez izginil in vsi uganajo, da je Janez požgal poslopje in se zategadel od pravil. Naaranili so zatoraj to nezgodno sodnijo, in ta pošlje ožóžntke na vse strani. Čez štiri dni so ga že prignali zvezanega, blatnega in setradanega. Postavili so ga pred sodnijo in ta ga obsodi na pet let zapora. Denarjev prijem niso našli. Ni še bil seminstindeset ur zaprt, ko se že vnovič novica raznese po tistem kraju, da je kaido delnik ušel iz kletke. Akoravno so ga zopet iskali beriči, vendar ga niso dobili več pred oči. Vedel se jim je namreč izogibati in posrečilo se mu je dospeti na Francosko, kjer je bil voren.

Njegov namen je bil prodati se na morje in zbežati v daljni svet v Ameriko. Pot mu ravno ni bila težavna, ker je imel precej denarjev s seboj, katere je imel v saknjo všite in zategadel mu jih ni mogla najti sodnija. Ko do morja dospel, poprosi nekega mornarja, naj ga vzame v službo. Ker ta na njem

nikakoršne napake zapaziti ne more, in ker je tudi krepke postave bil, vzame ga v službo.

Čez nekoliko časa vidimo ladijo tega mornarja jadovati še daleč na morju. Pot je bila od začetka srečna. Klo je ladija že skoraj dosegla svoj namen, prikažejo se nekega dne sivi oblaki na nebu v slabo znamenje mornarju. Na ladiji se je začelo zdaj živahno gibanje; jadra so se poverzala in sploh vse reči v red spravile. Naenkrat se je približala strašno burja. Nastalo je tako temno, kakor da bi bila polnoč. Vstlo grmi in blisk za bliskom sviga po nebu, da je bilo vse žareče. Dva so bili na ladiji v veliki nevarnosti za svojo življenje. Vsak je padel na kolena in klical Boga na pomoč, le Janez, ta je bil sum iz celega moštva, katerega ta prizor ni pretresel. Stal je tik roba ladije ter nevedoma zrl v šumeče valove, ali v njem se je nekaj čudnega godilo, saj se mu je še na obrazu poznalo. Pregovor pravi: „Kdor moliti ne

zna, naj se na morje poda. " Ko noč Janez tako stoji ter gleda, kako drugi molijo in se za smrt pripravljajo, stese se po celem životu. Začel je misliti o svojem življenju, katero je tako malo v svoj prid porabil. Ko pomisli, kaj je vse v svojem življenju drugim hudega napravil, zvine ga peči oest. Vrh se na kolena, pokrivi si obraz z rokama ter joče kakor mali otrok. Spoznal je svoje pregrehe, katere je napravil svoji materi in drugim. Začel je pobožno moliti in Boga milosti prositi. Popolnoma se je spreobrnil in skesal v svojem srcu ter sklenil, v prihodnosti le za svojo dušo skrbeti, katera je bila dozdaj tako črna in mlačna. Ko potem zopet ustane, pribrui veter tako silno, da se vsak na tla zvrne, nekaj jih pade tudi v divji valove. Med temi je bil tudi Janez. Silno kriči in kliče pomoči, ali nihče ni upal iz la-
stije, ker se je bal za svoje življenje. Nekaj časa še vpije in se vojskuje proti valovom, ali kmalu ti

zmagajo in ga počero; nikdo ga ni videl več. Tako ga je božja previdnost popolnoma skesanega vrela k sebi.

Tomase je ta čas maritokaj spremenilo. Mati je že od velike žalosti umrla in njeno posestvo je prišlo sorodnikom v roke. Pri Mezdlovih že zdaj gospodinja Milka zraven pridnega in pobožnega moža. Očeta in mater je spopštovala in živeli so vsi srečno do svoje zadnje ure.

Ne bodi nikdar razuzdan in neboogljiv, ker tedaj ti gotovo ne bode izostala božja kazen.

— Bogvolast.

Gazela.

Na nebu zverd nebrojnih ti stojiš kraljica,
Pred solničnim svetom vzhajajo zgodnja nam danica.
Kerjani na polju vzbudil se vzbogtojga svetla,
Vsak ptiček v gozdu slava peva ti, danica.
Pred zoro hitro vstane, gledat gre zvonikar,
Na nebu če stojiš že lepa ti danica,

Odzvoni dan, in vstaja pridni kmetovalec. —
Rimljani so boga častili te danica,
Kot Venus njim ljubezni bilasi boginja,
In Apsoditz Grik je zvel te danica. —
Bliščoba tvoja nam naznanja: "Dan se svita,"
Ime kar tvoje samo pravi nam "Danica."
Nas k trudu ino delu vedno spominjaš,
Nas žrtvovat življenje ti niš danica,
Za narod, mili naš slovenski narod vlišaš
Ljubezeno nas, prekrasna zvezda ti danica.
Mladino k uku, može k delu kličeš z rekom,
"Jutranja ura, zlata ura," ti danica.
Svobode zlatga veka vedno nas spominjaš
Na blagor domovine misliš ti — Danica.
Trdnostoj.

Počitnice slovenskega stjaka.

Slovenski stjak je navadno vesel,
najr mu kudo ali dobro godi. Posebno
pa že ure in dnove šteje, ko se bližajo
počitnice, da se zopet malo zaavedri
in počije. Kedaj je solski sluga zadnji
krat pozvonil, tedaj mu pade kamen
od srca in čuti se prostega.

Bilo je triindvajstega grudna, ko

sem se iz Ptujja odpeljal. Na Tragerskem
snidel sem se z dvema slovenskima dijaka,
koma iz Celja. Bila sta črsta in zelo
navdušena Slovencu. Plo pot smo se
kratkocasi; prepevali smo razne
narodne pesmi. Bili so tudi nekter-
i vojaki v tistem vozu. Seznanili smo
se z njimi ter zvedeli, da so bili sa-
mi Slovenci. Nikdar se nisem tako
srečnega čutil, kakor tedaj, ko sem
bil med samimi brati in prele-
pe slovenske pesmi so donele. Ko
je brzi konj v Maribor prisopihal,
in je pozvonilo, ter oni z bande-
ro v roki zakričal: „Marburg!“ smo
izstopili. Ko smo se malo okrepča-
li, poslovil sem se od tovarišev, ker
so se oni dalje peljali, jaz pa sem
ostal v Mariboru. Prihodnji dan
sem se z mariboriškimi znanci na-
potil proti sveti Anni na Krenbergu
v slovenskih goricah. Bilo je zelo
mrzlo jutro; zeblo nas je tako,
da sem si mislil, da bodem po poti
uševa izgubil. Ko smo prišli na
bližnji hribček, imeli smo krasen
razgled. Zlato solnce, ki je ravno

vzhajalo, razsvetljevalo je celo okolico in bele cerkvice, ki v tiho dolino vis, in katerih zvonovi ljudi tako milo k molitvi bude. Bilo je ob osmih. Dospeli smo ravno do svete Kunigunde. Postajalo je že topleje. Zdaj smo se bolj oživali ter bolj veseli postali. Vnetli smo si vsak jedno zavitko, ter začeli nekaj prepevati. Ko smo prišli do svetega Lenarta v slovenskih goricah, podali smo se k Anblu, največjemu „nemčurju“ v celem gnezdu. Akoravno se pravi: „Sveti Lenart v slovenskih goricah,“ vendar so žalibože tam skoraj največji nemčurji. Tam smo začeli slovenski prepevati in zaradi tega bi nas bili skoraj zapeli. Ali obranili smo se vendar teh vragov.

Ko smo se stiske gostilne pobrali, sklenoli smo jo naravnost domov mahnuti. Pa, akoravno je trg sveti Lenart največje nemčurško gnezdo, vendar naštejemo tudi tukaj, hvala Bogu, precejšno število narodnih in velik Slovencev. Eden izmed njih je tudi ravno An

blod sosed po imenu „Polji.“ Ravno smo
korakovali tam mimo, kar nas hitro g.
gostilničar, ki je naše petje slihal, po-
klic v izbo, kjer je bila mika že z
žlaktno kapljico pripravljena. Tam
smo se izovrtno imeli. K. Hubla priš-
li pa so drugi in sicer neki nemürji,
izmed katerih sem samo dva vruga poz-
nal. Ni dolgo trajalo, že so začeli
pesmi od svojega Rena kroliti,
ker so dobro vedeli, da bodo nas sta-
kimi „prijetnimi pesmicami“ naj-
bolj dražili. Nas pa so počastili vsa-
jim prihodom tudi drugi čestiti
gospodi, kakor gospoda odvetnika,
tajnik porojilnice in tudi drugi
gospodje, ki so se zelo blagodarne
skazali. Najbolj pa smo se veselili
prikoda gospoda kaplana. Zdaj
pa nas je že bila cela truma! Kar
vstane pevovodja izra mize ter
se oglasi s svojim gromečim gla-
som: „Pesem se glasi:“ Hovener sem.¹⁴⁹
Precej potem, ko so nemürji nehali,
zakročili smo mi ter jim dali gro-
moviti „contra.“ Nazadnje so se od-
stranili naši sovražniki in naprosti,

niki, in zdaj smo imeli mi rajski mi.
Nato se je začelo za nas pravo življen-
je. Štefani so se sprehajali po niki, da
je bilo veselje. Čez nekoliko časa pri-
svetila nam je še blede luna skorzi ok-
no in takko smo imeli dvojno svetlo-
bo. Plavala je luna kakor velika plav-
ča med brezštevilnimi zvezdicami.
Zrak je bil jakec prijeten, rahel vetrič
je pihljol, ter na drevesih listje gibal.
Zdaj se poslovimo tudi mi od svojih
dobrotnikov ter se napotimo proti
domu. Prepevali smo gredoč veselo
pesnice, da so daleč čez hribe in
doline donele, posebno pa, ker je
bila tako tiha in prijazna noč.
Zdaj smo se tudi mi razdelili na
dva oddelka. Daleč smo bili drug
od drugega oddaljeni, tako da smo
se samo z jasnimi "živijo" klici po-
govarjali. Tako smo dospeli veslepu
sruca vsak s svojo očetovsko hišo,
kjer so nas ljubi stariši, brati in sestre,
ki so nas po našem petju spoznali, že
željno pričakovali. Pogovarjali smo
se še potem doma pri lepo okinča-
nih jaslicah o raznovrstnih rečeh,

in tako je prišla polnoč. Ko so oče
svojo pipo izpraznili, smo se sprava-
vili k počitku.

Lahko noč!

Lokolovič.

Kmet naravnjak.

Pod lipo široko tam kmetič sedi,
O mraku večernem, se dobro mu zdi;
Od dela počiva pač težkega on,
Za ave Marijo zasliši se zvon.

Počasi zdaj sname klobuček z glave,
Prekriža se, moli, kolikor pač vé,
Ko zmolil je svoje molitvice vse,
Nabaše si pipo in puši iz nje.

Le misli mu razne pač v glavi roje,
Al' kakšne so te le, to nikdo ne vé,
Ko skočil pa skoraj je ves že tobak,
Zasliši za saba prav močen korak.

Pred kmetom stoji zdaj, o jvelki gospod,
In kmetič ponižno ga vpraša odkod,
Pa kam ga še pelje ponočni pohod?
Saj znan nam je bil ta gospod pač povod.

Gospod pa s prijaznim mu licem pove,
Tje bil je še danes, in kamor še gre,
Pove pa mu tudi, kaj bil je uzrok,
Da k njemu je prišel, ker pot je od rok.

»Volitva poslancev začela se bo,
V prihodnem pač tednu vsilila se bo;
Zato pa nabiramo glasov za nas,
Ker malo je nas in veliko pa vas.»

Al' kmetu, Slovencu, pa kmalu se zdi,
Da to pač po kozlovcem mesu diši,
Poslušá vse pridno, kar on govori,
Premišlja nekoliko, pa mirno sedi.

Ne vda se sovragnu, pa vendar molči,
Al' prišlec ne neha, ga vedno muči.
Náš kmetič pa mioli in puši tobak,
In v roko hudobec tisi mu stotak.

»Al' kupiti glasov si hočete vi?
Da greste s stotaki med vboje ljudi,
In mučite narod náš bolj kak berič,
Pa ololga ne bode, ko boste pod nič.

»Vaš narod bo prešel iz vse pač zemlje,
In takrat že pride pod Slavljana vse,

Ker kazen nad narod tak priti pačme,
Za jarem, kateiga nalagali ste. "

Je kmetič slovenski govoril tokeo
Z resnobnim obrazom; nastavljal uho.
Nemikutar ni dolgo, se odprovil resno.
Drug teden volitve vršile se so.

Premagan je Nemec bil kmetiču prast;
Oj zlata svoboda, oj guba prastost!
Le vendar si vrnila, hvala Bogu!
In Nemec se vrnil bo skoraj domu.

In mirno bo kmet zdaj pod lipjo sedel,
Pa pesmi prastosti o zlati bo pel:
"Razširjaj ti lipa po zemlji se vsej;
Da mirno bo ljudstva slovelo vsej.

"In žezlo Slovenca kraljevo mu daj;
Tud meč mu opahi, da zmagan božnjaj.
Pidelek na polju uspešen naj bo,
Za ljudstva omiko stebi tud' ne bo."

Trdnostoj.

Smučarici. ~

Čisti dobiček.

Gost (Kričmarju): „Gospod Kričmar, povejte mi, koliko vi pri vsaki časi piva zadužite, ki jo po pet novcev prodajate?“

Kričmar: »J no, pa vam bodem povedal, ker me skoraj vsak dan obiščete in va zategadelj dobra prijatelja postala. Le glejte! Če dobro delim, ravno pet novcev. Za jeden nocoim premalo, za jeden noco je pen, za jeden noco nalijem vode zraven, za jeden noco inapijem sam, če mi gost dovoli; in za jeden noco vrednosti piva pusti gost navadno v časi. Vidite, tako imam pri vsaki časi piva pet novcev dobička.

Meni se je samo zoreklo.

Mojster (svojemu učencu): „Kaj pa zmiraj šteješ, Peter?“

Peter.: » Ravno edaj sem se šteli,
koliko hudič bab je v naši hiši. «

Mojster.: » I no, koliko jih je pa? «

Peter.: » I mojstrovo jih je ravno šest. «

Mojster (jezen): » Kaj praviš, ne
vranna šolba? «

Peter (boječ): » Ne, ne, gospod moji
ster, meni se je samo zareklo, brez
mojstrove jih je pet! «

Ferdinavii.

Prispevek s konjiške gore.

(Opis.)

Kot sestra mogočnega gorovja Psta,
ja, vzdiguje se na zapadu precej visoka
konjiška gora. Po njenem klemenju pri-
števamo jo k južnim apnenikom. Ako
se napotimo z konjiškega trga na goro,
moramo takoj v breg korčiti. Kakšnih
deset minut od trga je pokopališče in
majhna cerkevica sv. Anje. Od tukaj se
prične takoj bolj brežiti. Slaba polo-
vozna steza pelje čez goro v starodavni
rajčki samostan, ki je že večidel do tal raz-
padel, samo desje poslopij še čimerno sto.

ji in je deloma z debelimi bruni pod-
peta, deloma pa še tudi razsolto in raz-
pšeno, tako da je skoro nevarno v njih
stanovati. Tudi kapelica še stoji, ki je po-
tako zapuščena, da skoraj ni podobna,
da je Marijina podoba v njej. Ako se
podamo od sv. Ance po stazi, pridemo
na cerkveno streljišče, od koder se že lepo
vidi na izhodno stran. Če opazujemo
Konjiško polje, opazimo na srednjem,
osamelem griču stari grad, v katerem je
nekdaj Eraxem Tatenbach stanoval. Ta
majhen gradlič je moral biti nek-
daj zelo utrjen, ker še sedaj stojijo
ni stolpi, severda brez strehe in še pre-
cej razpišeli. Na njem gnezdijo gor-
ske ptice, čude zasè tudi majhne
smereije drevese na tem suhim ka-
menji razpišlega stolpa. Od tukaj
se podamo nazaj na streljišče, potem
zopet pol ure v breg in dospeli smo
po stranski poti do velikih pečin,
ki se že daleč z doline vidijo. Prav-
ljica pravi, da je ta pečina z želez-
jem vezana. Nekdaj je baje bil znoj
v tej gori, morala se je v Konjiški gori
vsak dan sv. moža brati, drugače je

hotela voda vsa skalo zaliti. — Koder
gremo, povsod nas spremljajo ptice in
rošice, n. pr. čune telovke pokrivajo zem-
ljo, da je veselje pogledati pisano gor-
sko obleko. Zdalj dospemo na vrh go-
re. Razprostira se pred nami majhna
planjava, kjer ni drevoj, ker nemilo
rekira je vse večje lese pobila. Poč pa
je gromovje navelnj, jagode in ostruž-
nice. Solnce s poletnem poldnevom ku-
do pripetka. Vlečemo se tedaj na travico,
pisimo, lenoba prodajaje in proti ne-
bu gledaje, prav počasi duhana. Kar
naenkrat zaslišimo osamele glasove,
kju kju ki ki, katerim daleč proti stru-
gi odgovarjajo. Kaj mora neki to bi-
ti? Dolgo smo gledali, prej ko smo za-
posili tega kričalca. In kaj je bilo? —
nič drugega nego kragulj, ki se je
vrtel ravno nad nami v precejšni viš-
čini in gledal zaničljivo na nas, ka-
kor bi se hotel z nami šnititi; jii, jii,
vi ne morete do mene. Vse je potihni-
lo. Prava gibanje peres se je slisalo
velikega miru in tihoste, bilo je kakor
bi vsa narava bila zaspala. Solnce vedno
bolj in bolj pripetka. Poček, ki je poz

legnas, si' tudi' poišče sence. Kar naen-
krat se zasliši od vseh strani' milo svo-
njenje " poldne." Kako prijazno je sliši-
vati mile glasove od vseh strani', ka-
kor da bi nebeškemu sietu glorijo peli.
Le tam pa tu se oglasi osorneli glas kak-
šne ptice. Listje na drevyi šumi, kakoe
da bi svoje poldnevno molitev sprav-
ljali. Tudi' mi se pobožno pokrižamo
ter zmolimo našo molitev. Pa sprav-
ljeni molitvi pokljnkamo na jerbas.
Naš želedec je je začel oglašati in ved-
no zahteva kaj' pripraviti. Položimo
tedaj snažno ruto na tlo, ter se spravi-
mo k kosilu. Zdag' se nam tudi' psi-
ček približa in hoče imeti svoje kosi-
lo. Ko ma se nakosili, koravimo
nekoliko navzgor in se ustavimo
na najvišjem griču, od kedar se
vidi na vse strani. Na severni stran-
ni se vzdignje Dravsko pogorje, tudi'
Koralpske planine ponosno svoje kopa
proti nebu molé. Kateraa od tod
prav dobro vidi. Pobejena je večji z-
del prav lepo se snegom in se kot pi-
ser v solnen blisči. Tudi' karkšna cerkev
se tu pa tam vidi. Kolikor bolj pust

je pogled na severno stran, tem bolj prid²
jeten in mišen je na zapadno. Tam
se vzdigujejo množine Solčavske plani-
ne. Res lep pogled na to gorovje; sli-
kar juve vrste bi ga ne mogel prav
naravno naslikati, posebno kadar go-
zarja obseva. Videti je to gorovje od
večerne zarje obsevano, kakor da bi stre-
ha velikanskega poslopja gorela. Sol-
čavske planine pritevamo snežnikom,
ker višji vrhi, kakor Ojstrica, so leto in
dan se snegom pokriti, čez katere le
krajna gospodari. Tukaj rastejo raz-
novrstne planinske cvetlice. Tukaj
izvira Savinja, ki še v svoji mladosti
globoko v dolina pada in tako veliki
slap poveroči. Od tukaj se razprostirajo
ob levem bregu Savinje izrastki Solčav-
skih planin, ki so z belimi cerkvar-
mi obsejani; na enem teh izrastkov
stoji cerkev sv. Uršule, na drugem sv.
Trojica i. t. d. Ob desnem bregu pa se
Celjska gorovje razprostira. Med izrast-
ki Solčavskih planin in Celjskim go-
rovjem pa je Krana Savinjska dol-
ina, obsejana z lepimi vasmimi in trgi.
Najlepši trg v Savinjski dolini je

Žalec; pa je tudi najlepši v narodnem
obziru, ker le večji del Slovencev tam sta-
nujejo. Tam kuhajo pivo za tamkajšnje
krčme, pa ne samo za tamkajšnje, ampak
tudi za seljske i. t. d. Pol ure proti jugu
od Žalca je vas Griže, v znožju Celjskega
gorovja.

Dve ure od Žalca proti jugu izhodu
je staro mesto Celje, ki je že za časa
Rimljanov stala in se je imenovala
Celeja. Na rimske čase spominjajo ostanki,
ki, ki so v župnijski cerkvi vsidani,
pa tudi v muzeji se jih nekoliko na-
haja, si ne preveč. Ob izhodni strani
na precejšnjem griču vzdiguje se stari
grad s svojim friderikovim stolpom.
Grad gleda predana čez grozovito
globočino po zapadni dolini in na
mesto, katero mu je pred nogami in
kjer se ti napiknjeni nemčurčki
šopirijo. Tudi visokega dimnika,
ki svoj dim kot ognjena gora bluje,
ne mremo prezreti; to je dimnik c. k.
cinkove tovarne.

Kakšni dve uri od Celja je po tisti
lep, lep - - - nemčurški trg "Vojnik".
Trg ravno z gore ne vidimo, ali vidi!

mo pa Marijino cerkev, na bregu,
tik katerega na opodnjem kraju je
tisto zrelo gnjedo.

Poglejmo še nazaj v Celje, in kaj
tu? ravnokor je klapon pridrjal in
sedaj ravno jemlje ljudi v sebe, kar
kor bi jih hotel pogoltati, potem pa
zdirja kot jelen proti severvzhodu,
pelje se mimo lepe vasi "Teharje,"
potem skozi Stari, ki se ravno pa
strojuje za gričem Skrivlje. Pa le naj se
skrivlje, saj je črna in smazana,
smazano pa je same pridnosti, tam
kupejo noč in dan v tovarni in ne
prestano bije kladivo.

Od tukaj odirja vlak proti sv.
Juriju in tam je paradoveden na lep
trg, zatoraj je nekoliko postal. Presto
je lep trg, pa se nam tudi noče cel potka,
zoti. To je zanimiva naravna podoba,
morajo jo nekoliko sparsvati. Prvo
pač, kar nas zanima, je grad Ptifnik
že poletina, kakor večina gradov, pa
vendar spominja na viteška doba. Kraj
je tukaj gorat, med gorovjem pa so pla,
obovite doline, obsejane z rmeno pšeni,
co. To spremenjava iz hribov v doli.

ne in iz gorstov v njive pa mora vsa-
cega opazovalca iznenaditi. Na juž-
nem kraju trga se gorovje kot vene
vije proti Poličanom in tam se njih
kralj „Boč“ mogočno proti nebu dvi-
ga. Od trga „Šentjurja“ proti severu so
lepe cerkve, tako na primer Droumlja,
cerkev sv. Magdalene, Dobje, posebno
pa sv. Uršula se je opraviła visoko na
hrib in tako gleda na druge cerkve
v dolino. Ravno pod seboj pa ima,
mo v ozki dolini spitalsko cerkev
in šola. Četrt ure od župnijske cer-
kve proti zapadu pa so razvaline
Žajčkega samostana. Nekaj poslopij
še stoji, podprta so z brani in v njih
stanujejo ljudje. Predi razvalin je
majhna kapelica zunaj lepó pobel-
jena, znotraj je pa zapuščena. Na
zidovji najdeš dosti imen sljivških
in drugih, ki so te razvaline obiskva-
li.

Ako se obrnemo proti izhodu, raz-
prostira se pred nami majhna Dra-
vinjska dolina, Katera je le na izhod-
ni strani z nizkimi griči obrobljena,
ti jo ločijo od velike ptujške planjave.

Ravno pod nogami leži trg Konjice; kakor kajipot se vzdiguje zvonik šp. njiške cerkve sv. Jurja proti nebu. Nad trgom pa je knez "Windischgrätzova" graščina z mnogimi poslopji. Pet minut od trga proti jugu je pokopališče, na katerem stoji cerkev sv. Ane, nad pokopališčem pa se vzdiguje kot Konja Konjiški grad "stari grad" imenovan. V tem so stanovali nekodaj grofi Tattenbach. V dolini vidijo se vasi n. p. Lize, sv. Luj v Ločah, Žbe. lova in Poličane. Vidijo se Pohorje in sicer njegova zapadna stran, ki je z belimi cerkvami obsejana. Vidijo se slovenska Bistrica. Vidijo pa se tudi ptujška polje. Ob njegovem sinjem oboku pa vidimo, kakor da bi skozi sito ogledal, le pri jasnem zraku proti večern grad Turberški in ptujški, a mesto Ptuj se ne vidi. Potem se še vidijo Galoze in dalje še druge gore ob prvotski meji.

Ta noč bi bil slab opis razgleda s Konjiške gore. Lahko bi ga seveda še bolj razširili, a ker se solnce že "božji gnadi" bliža, moramo se poda:

ti v naša bivališča. Kdor bude hodil
todi, naj ne zamudi stopiti na konjš.
Ko goro, dasiravno je pot težavna. Kra-
sen razgled se mu bude odprl, žal mu
ne bude, da se je potrudil nekoliko.

Vranko.

